

PS 66/18 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 31 augustus 2018

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	4
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	6
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	9
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten, mevrouw S.C. Tinnemans (CDA)	10
Afscheid van de heer A.L.J. Braspenning als lid van Provinciale Staten	11
Actualiteit	14
Vragenhalfuur	14
Actuele motie	16
Bespreekstukken	25
38/18 Begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma life sciences & health 2018-2022	25
39/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282, te Gilze-Rijen	46
41/18 Besluit 'PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen coördinatie-regeling Wet ruimtelijke ordening	47
Stemming	49
46/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 24 mei 2018 tot en met 20 juni 2018	50
43/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 18 mei 2018	50
45/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 1 juni 2018	50
47/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 15 juni 2018	50
38/18 Begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma life sciences & health 2018-2022	50

39/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282, te Gilze-Rijen	53
41/18 Besluit 'PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen coördinatie regeling Wet ruimtelijke ordening	55
Sluiting	56

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., 22, 54, 55
Bahar, drs. H., 23
Bakker, W.J., 22
Berg, H.F. van den, 22, 54
Boon, M.C.H., 24
Brakel, mw. C.E.P. van, 22
Braspenning, A.L.J., 13
Brunklous, mw. drs. P.M., 18, 21, 54
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 22, 25, 27, 28, 32, 43, 49, 50, 51, 53, 54
Claessens-Vloedgraven, mw. W., 21
Deneer, dhr. J.A., 9, 11, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 38
Deryckere, M.N.R.C., 24
Dingemans, mw. F.M., 24, 31, 43, 51, 52, 53, 55
Dirken, mw. A.M.W., 20, 55
Everling, M.J., 17, 18, 22
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 17, 20, 21, 30
Hageman, ir. J.J.C., 24
Hattem, A.W.J.A. van, 18, 20, 21, 47, 55
Heer, drs. ing. C. de, 23, 25, 26, 51, 53
Heijman, J.H.W.F., 19, 22, 51, 52, 53, 54, 56
Heijmans, N.G.L., 15, 23, 26, 33, 41, 51, 52, 53
Hoon, mw. A.J.M. de, 23, 54, 55
Jonge, R.A. de, 23
Kammen, mw. drs. P. van der, 24
Koevoets, H.J.P.E., 14, 20, 50
Kort, M.V. de, 23, 32, 33, 34, 35, 51, 52, 53
Kouthoofd, T.P.D., 21
Kutlu, S., 24, 54
Maas, B.L.M., 23, 54, 55
Manders, W.J., 21
Meel, J. van, 24
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 11, 23
Meijer, A.A., 16, 22
Oosterveer, ing. H., 19, 23, 37, 48
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 22
Overveld, W.A.A.M. van, 21, 51, 52, 53, 54, 55
Panhuizen, A.V., 21
Plaatsvervangd voorzitter, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56
Portheine, P., 22
Roijackers, mw. H.I., 24, 34, 35, 36, 44, 51, 52, 53
Roks, L.A.G., 23
Schüller, mw. drs. I.J.W., 22
Sloot, mw. M.A.B. van der, 13, 17, 22, 41, 42
Smeets, drs. M.E.J., 21, 47, 49, 55
Smeulders, S.J.A.H., 24
Spapens, M., 21

Surminski, mw. M.J.G.P., 19, 24, 37, 45, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55

Tevkir, mw. drs. G., 24

Tinnemans, mw. S.C., 11, 20

Voorzitter, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36,
37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46

Vreugdenhil, ing. H.J., 19, 21, 40, 51, 52, 53, 54, 55

Vugt, drs. R.J. van, 20

Willems-Kardol, mw. J.C., 23, 27, 28, 29, 30, 33, 35, 43, 44, 51, 52, 53

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

J. Deneer, loco-griffier

Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Ossendrecht
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklauw mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Griensven, D. van	PvdA	Berkel-Enschot
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Manders, W.J.	VVD	Gemert
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg

Portheine, P.
Roijackers, mw. H.I.
Roks, L.A.G.
Schüller, mw. drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R. van der
Surminski, mw. M.J.G.P.
Tevkir, drs. mw. G.
Tinnemans, mw. S.C.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der
Willems-Kardol, mw. J.C.

VVD
GroenLinks
PVV
VVD
CDA
GroenLinks
PvdA
SP
SP
PvdD
D66
CDA
ChristenUnie-SGP
CDA
PvdD
PVV

Riethoven
's-Hertogenbosch
Etten-Leur
Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
Breda
Sint-Oedenrode
Hoogerheide
Roosendaal
Duizel
Nieuwendijk
Andel
Rijsbergen
Helmond

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 31 augustus 2018

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Onderzoek geloofsbriefen, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten, mevrouw S.C. Tinnemans (CDA)**
- III. Afscheid van de heer A.L.J. Braspenning als lid van Provinciale Staten**
- IV. Actualiteit**
- V. Bespreekstukken**
 - 38/18 Begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma life sciences & health 2018-2022**
 - 39/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282, te Gilze-Rijen**
 - 41/18 Besluit 'PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen coördinatie-regeling Wet ruimtelijke ordening**
- VI. Stemming**
 - 46/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 24 mei 2018 tot en met 20 juni 2018**
 - 43/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 18 mei 2018**
 - 45/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 1 juni 2018**
 - 47/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 15 juni 2018**
 - 38/18 Begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma life sciences & health 2018-2022**
 - 39/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282, te Gilze-Rijen**
 - 41/18 Besluit 'PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen coördinatie-regeling Wet ruimtelijke ordening**
- VII. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 31 augustus 2018

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

drs. M.P.J.M. van Gruijthuijsen, plaatsvervangend voorzitter (vanaf agendapunt V, 39/18)

J. A. Deneer, loco-griffier

Volgens de presentielijst zijn 50 leden aanwezig, te weten:

mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, De Jonge, Hageman, Van Hattem, De Heer, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, mw. Van der Kammen, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kutlu, Maas, Manders, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Portheine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, mw. Surminski, mw. Tevkir, mw. Tinnemans, Vreugdenhil, Van Vugt, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Van Griensven, mw. Van Diemen-Vereijken, Van der Wel, Van der Staak, Van Agtmaal, Altundal.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? En ik wil graag uw aandacht voor het volgende. Met verdriet hebben wij afgelopen zomer kennisgenomen van het overlijden van mevrouw Nellie Jacobs-Aarts. Zij was lid van uw Staten in verschillende perioden tussen 1971 en 1996. En ze was van april '91 tot april '95 lid van het college van Gedeputeerde Staten met grote verdiensten in haar portefeuille Ruimtelijke Ordening. Ze was voorzitter van de provinciale hoor- en adviescommissie voor behandeling van bezwaar- en beroepschriften. Een gedeputeerde die indertijd veel indruk gemaakt heeft, dicht bij de mensen stond, Brabant langjarig heeft gediend. Daarna ook nog als waarnemend burgemeester van Mierlo, van Geldrop, van Cranendonck, Drimmelen en Laarbeek. Het was een gedeputeerde die door haar medewerkers enorm werd gewaardeerd en door de mensen in het bestuur van Brabant en in brede omtrekken. Ze had een grote betrokkenheid bij de Brabantse samenleving en was steeds gericht op gesprek en consensus. We wensen haar familie, vrienden en naasten veel sterkte bij het verwerken van het grote verdriet. We hebben contact met de familie gehad en ik weet dat ze meekijken op dit moment. Wij gedenken haar zodadelijk, nu, als wij deze vergadering openen met het gebruikelijke moment van stilte. Ik verzoek u daartoe te gaan staan.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat u zitten. Ik wil de griffier vragen ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **loco-griffier**: Berichten van verhindering hebben we ontvangen van de heer Van Griensven, mevrouw Van Diemen-Vereijken, de heer Van der Wel, de heer Van der Staak, de heer Van Agtmaal en de heer Altundal.

De **voorzitter**: Ik dank voor deze mededeling. Geen aanvullingen vanuit de zaal. Dan wil ik ook nog even zeggen dat we heel blij zijn dat Kirsten, griffier, in de zaal is. We blijven jou steunen in de strijd die jij nu moet voeren, Kirsten. En fijn dat je bij ons bent. En we denken ook aan Tineke Klitsie, die denk ik ook meekijkt. Dag Tineke. Jammer dat jij er niet bij bent. We weten dat jij ook een strijd strijdt. En ik hoop echt dat velen van ons nog op een of andere manier in staat zijn de komende tijd je een hart onder de riem te steken. We weten dat je nu ons volgt. Dat deed je altijd al heel actief en zelfs nu.

Dames en heren. Ik wil ook op dit moment niet voorbij laten gaan het feit dat gisteren de heer Heijman jarig was en vandaag de heer Van Gruijthuijsen, de fractievoorzitter van de VVD. Van harte gefeliciteerd met jullie verjaardag. En ik maak meteen van het moment gebruik om te zeggen... Nee, ik vergeet Hagar niet, want die was ook jarig deze week. Ook gefeliciteerd.

Ik wil ook van het moment gebruikmaken om te zeggen dat ik op een gegeven ogenblik, vanwege een externe verplichting, die overigens alles met onze provincie te maken heeft - maar daar leest u straks meer over, ik kan daar nu niets in het openbaar over zeggen - de vergadering zal moeten verlaten op een natuurlijk moment. En ik de leiding van de vergadering graag overgeef aan de vicevoorzitter, Martijn van Gruijthuijsen. Een mooi verjaardagscadeautje denk ik, toch?

Dan heet ik zeer van harte welkom alle bezoekers op de publieke tribune en uiteraard degenen die via internet onze vergadering volgen. Vandaag zijn heel bijzonder, dat wil ik toch ook in deze zaal nog wel eens gezegd hebben, onze eigen VVV-rondleiders te gast. Daar zitten de mensen die heel veel Brabanders, en dat zijn er écht heel veel, in staat stellen om kennis te nemen van ons provinciebestuur en van ons hele mooie provinciehuis. Werkelijk fantastisch dat jullie dat doen! Daar bestaat grote waardering voor en fijn dat jullie vandaag hier zelf in ons midden zijn om bij een Statenvergadering aanwezig te zijn. Jullie zijn ontvangen door de griffie. Verder zijn ook de heemkundekringen Bladel, 's-Gravenmoer en Sint Oedenrode en het CDA Seniorennetwerk te gast. Ook zij zijn ontvangen in dit huis van Brabant, het huis van de Brabantse democratie.

En dat brengt me op een laatste opmerking aan het begin van deze vergadering. En dat is dat we vandaag niet even de postvakjes maar even praktisch op uw tafel hebben gelegd, een aanmeldformulier voor de Dag van de Democratie, die op 15 september, ook in ons huis hier, zal worden georganiseerd. Ik wil u als uw voorzitter echt oproepen om maximale pogingen te doen om aanwezig te zijn, actief deel te nemen aan het programma die dag, omdat de Brabanders die hier te gast zijn het fijn vinden ook met u persoonlijk kennis te maken. Ik wil dus vragen om na afloop uiteraard van deze vergadering die zaken in te leveren. En ik hoop dat u zich in groten getale zult aanmelden.

Dan stel ik nu aan de orde, met uw welnemen, de orde van deze vergadering. Er is één mondelinge vraag ingediend en één actuele motie. De procedurevergadering heeft geadviseerd om die toe te laten. Het betreft mondelinge vragen over een krantenbericht over bezoekersaantallen. En een actuele motie die gaat over een vlag. Over beide is het voorstel om het toe te laten. Ik kan me voorstellen dat u daarmee instemt. Dat is het geval.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten, mevrouw S.C. Tinnemans (CDA)

De **voorzitter**: Dan is nu het volgende punt aan de orde. En dat is de beëdiging van een nieuw lid van de Staten, mevrouw Tinnemans, die zal in de plaats komen van de heer Braspenning, van wie wij daarna uiteraard, ook graag Ton, jouw laatste vergadering hier, met de gebruikelijke woorden en het kleine cadeautje afscheid zullen nemen, met veel waardering nu alvast voor het feit wat je hier gedaan hebt. Maar je kunt pas gaan als je opvolging is geregeld. Daartoe is er een commissie van de geloofsbrieven geweest, die bestond uit mevrouw Meeuwis, de heer De Jonge en mevrouw Surminski. Ik wil de voorzitter

van die commissie, mevrouw Meeuwis, nu vragen verslag aan ons uit te brengen van de werkzaamheden van de commissie. Mevrouw Meeuwis. U heeft het woord.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66). Voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Tinnemans onderzocht en in orde bevonden. Mevrouw Tinnemans voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens haar eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van mevrouw Tinnemans.

De **voorzitter**: Ik wil mevrouw Meeuwis en haar commissieleden danken voor de verrichte werkzaamheden en uw Staten voorstellen conform advies tot toelating van mevrouw Tinnemans als lid van uw Staten te besluiten. Wenst iemand daarover stemming? Dan stel ik voor bij acclamatie dat besluit te nemen.

Dank u wel. Dan wil ik nu aan de bodes vragen mevrouw Tinnemans hier naar voren te leiden voor het afleggen van de belofte. En ik verzoek u allen daarbij te gaan staan.

De **loco-griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **Tinnemans** (CDA): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Dan wil ik u graag als eerste van harte feliciteren en u een mooi rood-wit geblokte bos bloemen aanbieden en veel succes wensen. Dank u.

Applaus

De **voorzitter**: Mevrouw Tinnemans wordt naar haar plaats begeleid en zal plaatsnemen op de plek van de heer Braspenning. Nee, de heer Bahar gaat nu zitten op de plaats van de heer Braspenning. En mevrouw Tinnemans zal de plaats innemen die de heer Bahar inneemt. Dat omdat dat dan ook meteen bij eenieder bekend is dat dit de nieuwe zetelverdeling daar zal zijn.

Afscheid van de heer A.L.J. Braspenning als lid van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Ik stel voor om direct door te gaan. Straks zal er gelegenheid zijn om uw nieuwe collega te feliciteren. Maar wij nemen, dat had ik al aangekondigd, vandaag afscheid, dus ook van een van u. En dat is de heer Ton Braspenning, die ik uiteraard graag wil toespreken. En daarvoor ga ik naar de kathedr.

Beste Ton. Je bent lid van deze Staten sinds maart 2015. Je was vicefractievoorzitter, maar tijdens het zwangerschapsverlof van je fractievoorzitter ook een tijd lang de fractievoorzitter. Je was woordvoerder op niet de minste onderwerpen die hier de afgelopen periode heel belangrijk waren en die veel Brabanders de gelegenheid gaven om te volgen wat hier in deze Staten wordt besproken, waarover het hier gaat. Landbouw noem ik met name, maar ook Ruimte en Energie. Je was echt de spreekbuis van de mensen die heel erg met die maatregelen begaan waren en er soms direct bij betrokken waren. En dat merkte je ook

in de manier waarop je het woord nam. Tegelijkertijd was het woord altijd open, verbindend en kijkend naar wat er mogelijk was, omdat ik weet dat je persoonlijk enorm begaan bent met wat we dan landbouw, veeteelt, akkerbouw in onze provincie noemen. Sterker nog, je bent zelf heel actief werkzaam, ik kom er zo nog even op terug. Want voor een deel was het verleden tijd, maar jouw betrokkenheid zal blijven.

Je woont in Strijbeek, in de prachtige gemeente Alphen-Chaam en was daar en wordt nu weer wethouder. En jouw grote betrokkenheid als wethouder Ruimtelijke Ordening bij die gemeente maakte je tot een zeer deskundig Statenlid, dat weet wat er in die gemeente speelt. Meer in algemene zin zeer aanbevelenswaardig om de verbinding tussen wat er in die gemeente speelt en wat hier in deze Statenzaal wordt gemeld natuurlijk te maken. Dat deed je op een eigen, fantastisch deskundige manier en altijd heel erg betrokken. Je voelde dat je van die sector, die zoveel besproken is, hield, dat je er zorgen over had en dat je dat wilde combineren met jouw pleidooien voor de inrichting van de besluitvorming daarover. Daarbij was het altijd mooi om te zien – dat heb ik vaker gehoord – dat je letterlijk ook nog de koeien zelf ging melken voordat je hier de Statenzaal in kwam. Volgens mij is dat een mandje van zen en rust. Ik heb het een paar weken geleden zelf eens een keer mogen doen. Een hele toer, kan ik je zeggen. Groot respect voor dat vakmanschap. Het ziet er zo makkelijk uit, maar dat is het bepaald niet. Maar jouw betrokkenheid had diepe wortels. Want op die grond waar jij nu nog werkt samen met je echtgenote, zijn generaties al bezig. En je bent diep geworteld in dat bestaan en daar hecht mee verbonden. En dat was te merken ook. Tegelijkertijd was je ook in staat afstand te nemen en niet alleen maar het spel van de belangen te spelen. Je bleef meedenken en nadenken over wat er in de toekomst nodig is en wat er allemaal op het spel staat en wat er moet gebeuren. Dat is mooi om te zien, en we hebben het gemerkt in het debat, dat soms die diepe betrokkenheid en die grote zorgen meespelen in zo'n debat. Tegelijkertijd heb je altijd, en dat wil ik je ook nog even nageven, gezocht naar de balans dat je hier echt samen met de collega's een andere rol hebt te spelen. Hier wordt het algemeen belang van onze provincie gediend. Daar bestaan verschillende visies over. Maar je hebt altijd gezorgd dat je in dat debat aanspreekbaar en gesprekspartner bleef.

Je hebt nu je melkveebedrijf verkocht en ik heb begrepen dat je met je echtgenote een hondenspension en hondendagopvang – die zijn er ook al, een hondendagopvang, die had ik nog niet gehoord – bent begonnen op die plek waar je zo van houdt, daar in Alphen-Chaam. Ik heb al gehoord dat de klandizie toeneemt. Het gerucht verspreidt zich onder de hondenbezitters snel, ook in dit huis, dat die mogelijkheid nu bestaat. Dus wij rekenen dat daar een mooie nering te doen is. Maar vooral ben je nu eerste locoburgemeester, portefeuillehouder Sociale Zaken en Onderwijs in die gemeente. En dat is een grote verantwoordelijkheid. Brabant verdient het om goed bestuurd te worden. En dat geldt niet alleen voor de provincie. Dat geldt ook voor onze gemeente. En ik weet dat jij met je deskundigheid, met je grote passie voor mensen, ook op deze domeinen een grote inzet zult plegen.

Verder denk ik dat je hobby's die je al had blijven. Je bent een scheidsrechter. Je bent een arbiter, heb ik begrepen. Ik denk dat dat nog capaciteiten zijn die ook in je werk als wethouder wel te pas zullen komen. Want soms moet je inderdaad, en dat wordt niet altijd door iedereen begrepen, noch wordt het altijd in dank afgenomen, besluiten nemen die niet iedereen tevreden stellen. Die onafhankelijkheid van geest, die deskundige oriëntatie die je hier in de Staten hebt ingebracht, hebben ongetwijfeld iets te maken gehad met dat vermogen arbiter te zijn. Je staat voor je zaak, maar je kunt ook eerlijk mee besluiten. Ton, we zijn je grote dank verschuldigd voor die enorme inzet die jij gepleegd hebt, wensen je heel veel succes, zowel in je bedrijf maar vooral ook als wethouder van het mooie Alphen-Chaam. En we hopen dat je daar nog veel geluk en arbeidsvreugde vindt. En ik wil je vragen nu hier naar voren te komen, zodat ik je het bij het afscheid gebruikelijke cadeau persoonlijk kan overhandigen. En een applaus klinkt op in de zaal.

Applaus

De **voorzitter**: Dan geef ik nu het woord aan de fractievoorzitter van het CDA, mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Beste Ton. Daar gaat ie dan, de enige boer uit de Staten. Hoewel dat voor jou zelf wel een beetje anders voelt, want zoals de commissaris al aangaf, een paar maanden geleden heb je jouw dames, zoals je ze noemt, al uitgezwaaid. De melkkoeien zijn verkocht en je gaat je richten op een heel andere tak van sport, een hondenpension. Het eerder afscheid nemen van de Staten, dat zit niet zo in jouw aard. Het zijn de omstandigheden die het doen. Jij bent wederom wethouder geworden in jouw gemeente Alphen-Chaam. En niet omdat het jouw plan was, maar omdat er een beroep op jou werd gedaan. En Ton, dat laat ook zien wat voor mens je bent. Als mensen een beroep op je doen, dan sta jij er, met meer dan 100%. En dat hebben we ook hier gezien in de provincie. Je had een geweldige portefeuille, maar soms ook een lastige in de transitie. Het aantal gesprekken dat jij aan de keukentafel hebt gevoerd in de landbouw is niet meer te tellen. En ik kan me nog herinneren dat jij in de dagen voor 7 juli vorig jaar niet eens aan werken toekwam en voortdurend uit die melkstal gebeld werd door de pers, door betrokken mensen of door collega's. Het debat voer jij altijd eerlijk en op inhoud, hier in de Staten, maar ook op het erf bij werkbezoeken. Na één vraag wist jij al het vertrouwen van de mensen te winnen en was je ook heel duidelijk over wat wel en wat niet kan. Ook als dat niet de leukste boodschap was op dat moment. En tja, Ton, toen hadden wij het gekke idee van die boerenkalender, en jij als 13e maand. Eigenlijk vond jij het helemaal niks, al die aandacht. Maar wij zijn er trots op dat wij het toch hebben kunnen doen en dat jij het wilde dat wij je presenteerden als onze landbouwwoordvoerder, als vicefractievoorzitter, maar ook vooral gewoon als Ton. Want Ton, we gaan je ontzettend missen in de fractie. Maar wees gerust, de boer gaat, het boerenverstand blijft. Heel veel succes in Alphen-Chaam!

Applaus

De **voorzitter**: Dank je wel Marianne van der Sloot. Ik geef graag de gelegenheid aan jou Ton, om een paar laatste woorden in deze Staten tot ons te richten. Aan jou het woord.

De heer **Braspenning** (CDA): Dank je wel, voorzitter. Dank ook voor de mooie woorden. Dank Marianne, voor je mooie woorden. En heel veel succes, Sophie, met deze prachtige baan, want dat is het gewoon.

Ik zal het kort houden en dat heeft twee redenen: jullie hebben nog een vergadering voor de boeg en wij hebben samen met onze colleges uit Alphen-Chaam, Gilze-Rijen en Baarle-Nassau onze jaarlijkse heidag. Het is nog geen traditie, maar we gaan er een traditie van maken. Dat was gelukkig dichtbij, bij het nonnenklooster in Vught. Ik kan het iedereen aanbevelen. Het zijn heel kleine cellen en heel kleine bedjes, maar dat werkt wel louterend, want dan ben je alleen maar met de inhoud bezig.

Ik moet eigenlijk wel zeggen, voorzitter, je bent eigenlijk al weg voordat je afscheid neemt. Ik had namelijk ook mijn pasje voor de toegangspoortjes vergeten. En dan sta je met je auto voor die slagboom en dan druk je op dat knopje. Normaal zeg je "Ik ben van het CDA" en dan gaat die boom omhoog. Maar deze keer zei die meneer tegen mij van: "Ja ja, het CDA. En wat wilt u nu dat ik doe?" Ik zei: "Nou ja, misschien de boom omhoog." Hij zei: "Nou, misschien we zitten erover te denken, misschien kun je wel de boom in." Ik vond dat echt hilarisch en dat is wel exemplarisch. Maar wel erg leuk. Dus wat dat betreft, humor is een heel belangrijk wapen. En gelukkig dat dat bij heel veel mensen aanwezig is.

Ik wil iedereen danken. En ik ben het lang niet altijd met iedereen eens geweest, dat weet u. Maar ik wil u wel danken voor de goede sfeer. En nadien, wij konden altijd met elkaar nog een glas drinken. Dat is denk ik heel belangrijk in de politiek. Maar ik wil vooral mijn fractie en medewerkers bedanken. Het was altijd een feestje en ik heb het altijd supergraag gedaan. Ik vind het eigenlijk ook in mijn hart jammer, maar met mijn verstand heel verstandig om afscheid te nemen vandaag. Dank daarvoor. En we gaan nog een keer

uitgebreid dat met elkaar nog een keer vieren. Dus die afspraak die staat al. Ik wil jullie heel veel succes wensen. Ik verdwijn uit deze arena, maar ik verdwijn niet uit de politiek. Ik blijf als wethouder in Alphen-Chaam betrokken bij de publieke zaak. En ik zal nog regelmatig hier binnenkomen in dit huis van de democratie, zoals het door de voorzitter altijd genoemd wordt. En ik kijk ernaar uit om jullie daar allemaal weer te ontmoeten. Dank je wel.

Applaus

De **voorzitter**: Dank je wel. Ik wil jou vragen samen met Sophie hier nu voor in de zaal te komen staan en aan u allen de gelegenheid geven om te feliciteren en nog een vaarwel te zeggen. Ik schors de vergadering daartoe kort.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen?

Actualiteit

Vragenhalfuur

De **voorzitter**: Aan de orde is het vragenhalfuur. Er zijn door de VVD-fractie vragen ingediend over het onderwerp 'Brabant minder in trek bij toeristen'. Ik geloof dat er een vraagteken achter hoort. De heer Koevoets heeft het woord.

De heer **Koevoets** (VVD): Ja, dank u, voorzitter. De VVD-fractie zag afgelopen week, of deze week eigenlijk, nog niet afgelopen, in het Brabants Dagblad een artikel waarin als kop stond: 'Brabant minder in trek bij de toerist'. Nou, dat bevreemde ons. Brabant is wat ons betreft gewoon in trek. En wij hadden dat ook begrepen van VisitBrabant. Dat bracht ons tot de volgende vragen aan GS. Wat is de reactie van GS op dit artikel en de daarin genoemde cijfers die het CBS bekendmaakte met betrekking tot de daling van het aantal overnachtingen in Brabant terwijl er elders in Nederland groei te zien is?

VisitBrabant, allen bekend, richt zich onder andere op het trachten toeristen te verleiden langer te blijven. Nu zou blijken dat toeristen juist korter verblijven in onze provincie. Is dat werkelijk zo? En is dat ook wat VisitBrabant ziet? Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Koevoets voor zijn vragen. Ik wil vragen aan de gedeputeerde om die terstond te beantwoorden. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank u wel. Ook het college was niet echt amused – zoals dat heet – met het artikel in het Brabants Dagblad, omdat namelijk de inhoud van het artikel en de kop die erboven staat, totaal niet met elkaar overeenkomen. Het artikel stelt dat het totaal aantal overnachtingen in Brabant daalde met 6%. En dat dit voor rekening komt van het aantal overnachtingen op parken met stacaravans, vakantiehuizen, bungalows, dat in een jaar tijd zakte met 15%. Dat klopt. Dit artikel is geschreven naar aanleiding van de cijfers van het CBS over 2017 ten opzichte van 2016. Máár het betreft hier de daling van de binnenlandse vakantiemarkt: mensen die een week naar een huisje gaan, een bungalowtje, een recreatiepark en dat in eigen land doen. En daarvan telt Brabant 13% minder overnachtingen, hetgeen overigens een landelijke trend is, want men kiest meer voor kortere shortbreaks en kiest daarbij vooral voor

parken die ongelofelijk veel te bieden hebben. Maar ik wil dat beeld nog op een andere manier nuanceren, want het laat een veel te eenzijdig beeld zien. We zien namelijk een stijging in Brabant van het aantal overnachtingen in hotels in 2017 met 9,5 % ten opzichte van 2016. En als we kijken naar het aantal hotelgasten, dan is er zelfs sprake van een stijging ten opzichte van 2016 met maar liefst 14,5%. En als u weet dat 2016 het Jeroen Bosch-jaar was, dan is dat echt een ongelofelijke prestatie. Daar komt bij kijken dat hotelgasten meer consumeren en besteden in Brabant dan mensen die op parken zitten vanwege het feit dat ze alle consumptieve aankopen buiten het hotel moeten doen. Dat zijn prachtige groeicijfers, waarin Brabant hoort tot de top van Nederland.

Het beleid van onze vrijetijdseconomie richt zich op het aantrekken van internationale bezoekers, zogenaamde shortbreaks, die twee, drie dagen in Brabant verblijven. En we richten ons daarin vooral op Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen. Dat doen we, want dat is makkelijker dan meer bezoekers van verder weg te halen. En bovendien besteden zij meer, blijkt uit alle onderzoeken. En dat leidt tot heel veel banen. En dat heeft u ongetwijfeld ook gezien. Bijna bij iedere horeca-exploitatie kon u dit jaar een bordje buiten zien hangen 'medewerkers gezocht'.

Als we inzoomen op de internationale bezoeken zien we een fantastische groei van het aantal gasten en het aantal overnachtingen. Zelfs het betere parksegment, ik ga de namen niet noemen van de ketens of wat er bijgekomen is in de markt, laat in 2017 een groei van 13% meer gasten en 4% meer overnachtingen zien. En ook het segment hotels met internationale bezoekers gaat enorm. In 2017 een stijging van internationale bezoekers met 21% en 16,5% meer overnachtingen. Overigens registreert het CBS het aantal gasten aan de hand van de afgedragen toeristenbelasting. En het kan zo zijn dat parken die inmiddels een andere bestemming hebben, bijvoorbeeld voor bezoekers die veel langer verblijven, misschien op een andere manier al of niet hun toeristenbelasting afdragen. Ik kan daar geen oordeel op dit moment over vellen. Maar mijn collega, de heer Van Merrienboer, is met name naar dit aan het kijken om te kijken wat hij met die parken kan doen op de lange termijn.

Uw tweede vraag. VisitBrabant heeft kennis van alle cijfers van het CBS, zeer actueel, en kan zich dan ook volstrekt niet vinden in het beeld van het artikel. Alle cijfers die ik opnoem zijn ook aangereikt aan de journalist, maar die heeft er om hem moverende redenen niets mee gedaan. VisitBrabant zal de komende dagen via eigen kanalen en zo mogelijk via andere aandacht besteden aan de uiterst positieve cijfers van de Brabantse vrijetijdseconomie. Het is al langer bekend, nogmaals, dat Nederlandse gezinnen met kinderen moeizaam weekjes doorbrengen op een recreatiepark in Nederland. Om deze markt te behouden, zijn we al maanden bezig binnen VisitBrabant om een versterkte focus te leggen op de familiemarkt met het accent family en fun. Ook dit jaar zijn de cijfers goed.

De **voorzitter**: Kunt u gaan afronden?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat ga ik doen met een laatste zin, voorzitter. Over de eerste vijf maanden, daar zit nog niet deze geweldige zomer bij, is het aantal gasten weer met 5% gestegen ten opzichte van de mooie cijfers van 2017 en zien we ook het aantal overnachtingen met ruim 3% groeien. En dat is zonder de prachtige zomer die we met zijn allen hebben doorgemaakt. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoorden. Ik kijk naar de vragensteller, of hij behoefte heeft aan een vervolgvraag. Heeft een van de andere leden behoefte om nog een vervolgvraag te stellen? Ja, de heer Heijmans noteer ik, van de SP-fractie. Dat is de enige. Dan geef ik hem graag de gelegenheid om een vervolgvraag te stellen. Gaat uw gang.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Wij waren eigenlijk bezig met het voorbereiden van schriftelijke vragen over dit onderwerp en hadden daarbij willen vragen toch naar een

korte notitie. Waarom? Voorzitter. In ons bestuursakkoord is zeg maar het verbeteren, het laten toenemen van de verblijfsrecreatie, een belangrijk onderdeel, mede gekoppeld aan het feit dat we op deze manier iets meer werkgelegenheid willen maken, met name voor de wat lager opgeleiden in Brabant, waar natuurlijk nog steeds een knelpunt zit in die arbeidsmarkt. Dus het is een belangrijk en wezenlijk onderdeel van het beleid van dit college. Ik heb begrepen dat de cijfers ook niet de meest up-to-date cijfers zijn waarvan gebruikgemaakt is. Ik hoor u zeggen: "De cijfers van nu laten een ander beeld zien." Dus zou ik graag van de gedeputeerde willen vragen, kunnen wij op redelijk korte termijn, en redelijk korte termijn is niet volgende maand, maar tegen het eind van dit jaar, van u een korte notitie krijgen waarin u ingaat op de cijfers en de ontwikkelingen en vooral ook, want de heer Van Merrienboer heeft daar vanmorgen redelijk lang over gesproken, over wat onze plannen nou concreet zijn om in die verblijfsrecreatie op de recreatieparken, om daar een omwenteling – een ander woord voor revolutie – te ontketenen?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijmans. Ik geef de gedeputeerde graag de gelegenheid om daar kort op te reageren. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank je wel. Die reactie kan positief zijn. Uiteraard zullen we daar bij u op terugkomen dit jaar. Overigens kan ik u melden dat wij in 2015 de doelstelling gezamenlijk hebben gekozen om de werkgelegenheid met 30% te laten groeien en dat dat in 2020 gerealiseerd zou moeten zijn. Dat cijfer hebben we inmiddels al bereikt. Dus ook daar kunnen we zien dat de werkgelegenheid enorm aan het toenemen is, vooral mensen met wat lagere beroepsopleidingen.

De **voorzitter**: Hetgeen nader zal blijken uit de notitie. Ik dank de gedeputeerde voor zijn korte reactie en ga dan naar het volgende onderwerp.

Actuele motie

De **voorzitter**: En dat is de actuele motie die is ingediend. Ik geef de heer Meijer namens de indieners het woord om deze motie in te dienen. Ik ga ervan uit dat die dan ook snel wordt vermenigvuldigd en digitaal beschikbaar wordt gemaakt, zo dat al niet gebeurd is. De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Al sinds de middeleeuwen worden vlaggen als identificatiemiddel gebruikt. De vlag is geïntroduceerd toen veldslagen complexer werden en leiders vlaggen gingen gebruiken als cruciaal onderdeel van de strijd. Eenheden werden gevormd achter de vlag. Het veroveren van de vlag van een vijand leverde een zekere triomf. Op 20 april jl. namen deze Staten een motie aan, waarmee besloten werd om een Brabantse en Nederlandse vlag neer te zetten in deze zaal. Als symbool van Brabantse identiteit en opdat wij niet zouden vergeten voor wie wij in deze zaal aanwezig zijn. Maar voorzitter, D66 en anderen laten hun identiteit niet zomaar kapen door één motie. Onze identiteit strekt verder dan het rood wit blauw van de Nederlandse vlag of het Brabants bont. Ik ben zoon, broer, echtgenoot, bestuurskundige, fietser met gebreken, liefhebber van stropdassen en giletjes. Ik ben Brabander, Nederlander én Europeaan. Net als iedere Europeaan ben ik anders. Alleen mijn trotse Brabanderschap onderscheidt mij van alle andere nationaliteiten. En die verschillen zijn gezond. De Noord-Brabantse vlag heeft de hoogste anciënniteit van alle Nederlandse provincievlaggen. Om die reden hing zij tot 2006 in de Ridderzaal meteen rechts van de troon van de Koningin. D66 zou graag direct naast de Brabantse vlag, nu nog een ongedekte flank, het Europees belang symboliseren, en samen met andere partijen dienen wij daarom deze motie in om in deze zaal vol symboliek daar nog een stapje aan toe te voegen. Als tegenwicht voor het toenemend nationalisme, als herinnering dat verharding van het

debat, waarbij de blik naar beneden wordt gericht, geen zin heeft. Als reactie op de suggestie dat voor of tegen de driekleur in deze zaal ook direct een stem voor of tegen Nederland zou zijn.

Motie M1 'Europa prominent aanwezig in onze Statenzaal'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 31 augustus;

constaterende, dat:

Provinciale Staten, op 20 april 2018 middels motie 26 besloot dat er in onze Statenzaal een Brabantse en Nederlandse vlag prominent in de zaal opgehangen moesten worden;

overwegende, dat:

Brabant inherent onderdeel uitmaakt van Europa;

besluiten,

in onze Statenzaal, naast de Brabantse en Nederlandse vlag, prominent de Europese vlag neer te zetten;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Arend Meijer

CDA, Marianne van der Sloot

VVD, Martijn van Gruijthuijsen

PvdA, Stijn Smeulders

GroenLinks, Patricia Brunklaus

Lokaal Brabant, Jan Heijman

50PLUS, Wim van Overveld"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer en zie de motie graag tegemoet.

Gezien het feit dat het onderwerp van de motie neem ik aan duidelijk is toegelicht, kunnen we twee dingen doen. Ik kan de motie die nu wordt vermenigvuldigd en digitaal ter beschikking wordt gesteld ... We kunnen even op het moment wachten totdat iedereen hem heeft of het debat vervolgen. Waarbij het echt een zaak van de Staten is en ik dan de fracties in de gebruikelijke volgorde het woord geef een oordeel over deze motie te geven. Ik kijk even naar wat uw voorkeur heeft. Zijn er bezwaren tegen het meteen beginnen van de discussie over deze motie of wachten we even totdat die in ons midden is? Ja? Geen bezwaar. Dan stel ik voor dat te gaan doen. Dan geef ik elk van de fracties de gelegenheid om in één minuut hun positie over deze motie te duiden. Ik begin met de fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Geen behoefte, voorzitter.

De **voorzitter**: De fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Dat kan van de plek. Wat ons betreft, wij zijn als Brabant, als Nederland een onderdeel van Europa. Dat is een heel goede argumentatie voor ons om hier ook de Europese vlag neer te zetten. En voor u allemaal misschien een leuke geste om te weten, deze vlag kan ook budgetneutraal geleverd worden. Dat hebben we met onze Europese Parlementsleden al afgestemd.

De **voorzitter**: De fractie van de SP. De heer Everling heeft het woord.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik doe het wel gewoon vanaf hier, als u het niet erg vindt.

De **voorzitter**: Integendeel.

De heer **Everling** (SP): Voorzitter. De gedachte achter deze motie snappen wij, maar wij dienen hem niet mee in. En we zullen hem dadelijk ook niet gaan steunen. Dat hebben we met de vorige motie ook niet gedaan. Moeten we namelijk dan ook de vlaggen van de NAVO en de VN hier in de zaal gaan ophangen? Nederland maakt daar immers ook deel van uit. Nee! Dan heb ik veel liever achter mij de Regenboogvlag hangen. Dat vinden wij veel belangrijker. En bovendien hebben wij dit vlaggenvertoon in de Statenzaal niet nodig om te weten waar wij vandaan komen, wie wij zijn. Volgens mij weet iedereen dat hier ook. Nee, ik zou nog liever hier een symbool hebben hangen dat helaas wel door sommigen vergeten wordt: een herinnering aan artikel 1 van onze Grondwet, de grondslag van onze rechtsstaat, waar we oprecht trots op kunnen zijn. Ter herinnering, allen die zich in Nederland bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook is niet toegestaan. Dank, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Everling. De fractie van de PVV. De heer Van Hattem. Aan u het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, ik hoor zojuist D66 als indiener van deze motie, hoe erg dat het is, om nationalisme tegen te gaan. Het is duidelijk, D66 haat de Nederlandse identiteit. Het is ... En wat ze nu voorstellen is het plaatsen hier van de vlag van de vijand: het blauwe veld van de eurocratische roofridders. Een vlag die niet verbindt, maar verdeelt. Waar wij in ieder geval als PVV zijnde nooit achter zullen staan. En bovendien, deze motie is niet actueel en urgent. Steeds wordt er bij een actuele motie gevraagd: is het actueel en urgent? Er is geen enkel bezwaar om dit bij de begroting te behandelen, maar het moet nu in een keer met stoom en kokend water worden doorgedrukt om al het eurofiele deugen te laten zien in deze Statenzaal. En bij de procedurevergadering is als een van de argumenten genoemd: vanwege de Dag van de Democratie, dan moet ie getoond worden, die eurofiele vlag. Uitgerekend de EU, en de Europese Commissie in het bijzonder, is niet democratisch. Ongekozen eurocommissarissen die er de dienst uitmaken. De Europese Commissie haat de democratie. En dan moeten wij hier in onze Statenzaal, niet de zaal van de Europese Unie, die EU-vlag ophangen om dat te symboliseren. Dat, voorzitter, kunnen wij niet laten gebeuren. Het gaat hier om onze Brabantse vlag, het symbool van onze provincie ...

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Van Hattem** (PVV): ... onze cultuur, onze traditie, identiteit en historie en onze Nederlandse vlag als symbool voor onze nationale soevereiniteit en vrijheid. En wij kiezen niet voor een Europese vlag, maar voor een Nexit. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. De Partij van de Arbeid-fractie. Geen. GroenLinks. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Soms nemen gedane zaken geen keer. Toen de motie voor de Brabantse en de Nederlandse vlag werd ingediend hier in de Statenzaal waren wij daar zeker geen voorstander van. Wij hebben geen behoefte aan dit soort uitingen en symbolen op plekken zoals deze. Wij zijn de volksvertegenwoordigers en wij zijn gekozen volksvertegenwoordigers. En wij vertegenwoordigen de democratie. Dat wij wel deze motie indienen is omdat wij het belangrijk vinden, nu die vlaggen er staan, gedane zaken nemen geen keer, dat ook de Europese vlag ernaast staat. Want ook in Europa en in ons Europees parlement zitten gekozen volksvertegenwoordigers. En we zijn met zijn allen wereldburgers, Europese wereldburgers. En GroenLinks wil in ieder geval op die manier vooruit in deze wereld. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklus. Ik meld intussen dat de motie op iBabs ..., het laatste vergaderpunt van de orde van deze vergadering. U weet die moties te vinden. Intussen digitaal dus beschikbaar. De fractie van 50PLUS. De heer Oosterveer heeft het woord.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Voorzitter. Dank u wel. Een aardige verrassing, zo'n breed gedragen motie om een vlag erbij te plaatsen. En dan als argument: wij zijn Brabanders, dat hebben we verdiend, vandaar dat de vlag komt. Daarnaast zijn wij ook nog Nederlanders. Dat is een eigen identiteit. En daarvoor dient te Nederlandse vlag. Ik heb nog steeds geen Europees paspoort. Wel geregistreerd in Europa, maar geen Europees paspoort. Dus dat staat iets verder van mij vandaan. Als ik ga kijken dat we de symboliek van de EU hier neerzetten, waarbij landen een iets andere interpretatie hebben van wat wij als artikel 1 van onze Grondwet noemen, kan ik daar geen enthousiasme voor opbrengen om die vlag neer te zetten. Want de volgende fase is dat wij de Verenigde Naties-vlag hebben, want daar zitten wij ook in. Daar zit ook Nederland als vertegenwoordiger. Onze fractie zal verdeeld stemmen over deze motie. Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Oosterveer. De Partij voor de Dieren. Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Ik zal straks tegenstemmen met een stemverklaring. Dat is alles.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren, ja. ChristenUnie-SGP. De heer Vreugdenhil heeft het woord. Mag ik stilte in de zaal! Ik denk dat de techniek wel even een identiteit kan toevoegen.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ik ben toch echt de heer Vreugdenhil. Voorzitter. Wij hebben deze motie niet ondertekend en ook niet mee ingediend. En wij hadden ook bezwaren bij de motie eerder. Dat was, omdat onze identiteit wat ons betreft niet vastgelegd moet worden in een vlag. Maar ik vind het juist zo'n mooi symbool in veel gemeentehuizen en ook in deze Statenzaal, dat we juist een portret van ons staatshoofd hier hadden. Een mooie buste, in dit geval, waarin we ook laten zien dat we binnen het Koninkrijk der Nederlanden ons werk in de democratie doen. En ik vind het jammer dat juist de vlaggen hier nu ook een partijpolitieke lading gaan krijgen. En dat merk je ook in dit debat. En volgens mij moeten we daar niet heen. En dat was voor ons ook de aanleiding om de eerdere motie, hoewel wij het prima kunnen vinden om de Nederlandse vlag hier in de Statenzaal te hebben, toen ook niet mee ondersteund te hebben. En nu zouden wij het ook niet goed vinden, en ik denk ook niet wenselijk vinden om het debat zo te voeren en dan een symbool neer te zetten waarbij verschillende gevoelens in deze Staten daarin leven. Wij zullen met deze motie dan ook niet instemmen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. De fractie van Lokaal Brabant. De heer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Af en toe komen wij als Statenleden bij de inwoners van Brabant en dan wordt er gevraagd: "Wat doe je eigenlijk daar in die Staten?" En als je dan zegt: "We zijn aan het stemmen over een vlag, en nog een vlag, en nog een vlag", dan kan ik mij voorstellen dat sommige mensen in Brabant dan denken: wat doen die lieve mensen daar? Maar aan de andere kant, kijk die Brabantse vlag, die hoort hier thuis. Wij zijn Brabanders en wij zijn ook het Brabantse parlement. De Nederlandse vlag, wij zijn onderdeel van de Nederlandse staat, die hoort daar ook netjes bij. En de Europese vlag, hoe sommigen dat ook vervelend vinden, en in mijn partij zijn we ook niet altijd enthousiast over Europa. We zijn er wel lid van en we zijn er onderdeel van. En als wij een beeld willen geven van wie wij zijn, dan zijn die drie vlaggen een bewijs van dat we hier mensen zijn die van alle

soorten en maten zijn, maar wel bij elkaar horen. En dat is in Brabant, in Nederland en in Europa. Daarom stemmen wij ook voor. Daarom hebben we ook van harte mee ingestemd met deze motie. En laten we er niet zoveel woorden over vuil maken, erover stemmen en over naar het volgende belangrijke onderwerp.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman. Ik kijk even of er nog behoefte is aan nadere woordvoering. Dat lijkt niet het geval te zijn. Dan schors ik de vergadering voor een kort moment om te kijken hoe we de stemming gaan doen, omdat ik toch nog ... Ja? Excuus. De heer Van Hattem van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ja, over de stemming. Ik heb zojuist gehoord dat 50PLUS verdeeld wil stemmen. Dan neem ik aan dat wij gewoon een hoofdelijke stemming moeten houden. Hierbij wil ik een hoofdelijke stemming aanvragen.

De **voorzitter**: Nou ja, goed. Dan helpt u me in zekere zin. Ik wilde even uitzoeken hoe het reglementair precies zit. We hadden al de intuïtie dat het zo zou moeten. Dan gaan wij hoofdelijk stemmen. Dat betekent dat we op de stembel drukken en dat ik een nummer uit de kom ga trekken. Ik wil u vragen uw plaatsen in te nemen.

Geachte leden. Mag ik u vragen uw plaatsen in te nemen? En ik wil graag stilte in de zaal.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Mogen wij een moment schorsing?

De **voorzitter**: Ja, dat mag u. Even kijken. Dat mag nog. Ik schors de vergadering voor een minuut.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? En daarmee bedoel ik dan meer precies uw stoel. Wij gaan stemmen over de voorliggende ingediende actuele motie. De stemming is, zoals door de fractie van de PVV aangevraagd en door de fractie van 50PLUS al in zekere zin geïnitieerd, hoofdelijk. Dat betekent dat ik een nummertje uit de bol getrokken heb. En dat betekent dat we met het lid dat nummer 49 voor zijn naam heeft staan op de lijst gaan beginnen. De griffier.

De **loco-griffier**: Met nummer 49, dat was Statenlid Van Vugt. En daar gaan we de stemming mee beginnen. De heer Van Vugt, voor of tegen?

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Tinnemans.

Mevrouw **Tinnemans** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Claessens-Vloedgraven.

Mevrouw **Claessens-Vloedgraven** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.** Manders.

De heer **Manders** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wat mij betreft halen we die EU-vlag voor het provinciehuis ook nog weg.

De **loco-griffier**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **loco-griffier**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Porthoine.

De heer **Porthoine** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **loco-griffier**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Otters-Bruijnen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen met dezelfde stemverklaring als Van Hattem.

De **loco-griffier**: Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: De Jonge.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Roks.

De heer **Roks** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **loco-griffier**: Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Tegen.

De **loco-griffier**: Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **loco-griffier**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Willems-Kardol.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen met stemverklaring. De EU-vlag staat symbool voor de anti-democratische EU. Een organisatie waar Nederland zo snel mogelijk moet uitstappen. Noord-Brabant moet stoppen met buigen voor Brussel.

De **loco-griffier**: Van Meel.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **loco-griffier**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Tevkir.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen met stemverklaring. Wij zijn tegen vlagvertoon. Daarmee worden over het algemeen makkelijker problemen opgeroepen dan opgelost.

De **loco-griffier**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Tegen met stemverklaring. Dat deze motie als actueel en urgent wordt bestempeld is schoffering van dit huis en een minachting van ons als Statenleden. Verder wil ik me aansluiten bij de verklaring van mevrouw Van der Kammen.

De **loco-griffier:Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.** De stemuitslag is dat 31 stemmen voor zijn en 18 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is de motie aangenomen.

Besprekstukken

De **voorzitter**: Dan gaan we over naar het volgende punt op de agenda. Dat zijn de reguliere besprekstukken.

38/18 Begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma life sciences & health 2018-2022

De **voorzitter**: De begrotingswijziging, Statenvoorstel 38/18, die betreft het Uitvoeringsprogramma life sciences & health. Hier staat vandaag geagendeerd de begrotingswijziging. En ik geef daartoe graag het woord aan de fractie van de VVD als eerste, de heer Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Geachte collega's. Met dit Statenvoorstel vandaag beogen we een begrotingswijziging te realiseren van 5 miljoen euro ten bate van het Uitvoeringsprogramma innovatie life sciences & health van 2018 tot 2022. En uit de beantwoording tijdens de technische vragenronde op vrijdag 29 juni, nog voor het reces, is veel duidelijk geworden. En ik wil mijn bijdrage vandaag dan alleen ook bij het onderwerp houden van de begrotingswijziging, zonder het gehele uitvoeringsprogramma opnieuw ter discussie te stellen. En ik hoop dat u mij daarin volgt in uw andere bijdrages.

Zoals u weet, geachte collega's, er zijn twee programmalijnen waarvan de uitwerking geschiedt middels actielijnen met daaraan gekoppelde meerjarenraming. En uit gesprekken die vanuit dit huis met experts en initiatiefnemers zijn gevoerd blijkt dat er vooral behoefte is aan een eenmalige investering vanuit de provincie ter versterking van het ecosysteem, zoals het opbouwen van een MKB-netwerk, een haalbaarheidsonderzoek, de zogenaamde procesgeld en leningen voor shared facilities. En daar gaat het nu juist om: niet meer en niet minder. De investeringen vanuit het uitvoeringsprogramma dragen eraan bij dat het MKB mee kan profiteren van deze investeringen. De 5 miljoen euro begrotingswijziging is bedoeld om een extra impuls te geven aan de generieke instrumenten waar nu nog niet op is ingezet. Voorzitter. U kent de VVD als flexibel, doelgericht, innovatief en faciliterend. En dit voorstel willen wij dan ook van harte ondersteunen, mits er een heldere garantie komt dat deze begrotingswijziging ook daadwerkelijk ten gunste komt van MKB-bedrijven en starters. En daartoe heb ik twee vragen aan GS. Op welke wijze gaan GS ook echt borgen dat deze shared facilities wat wij noemen MKB-proof zijn, dat ze ook echt toegankelijk zijn voor MKB-bedrijven en starters? En op welke wijze is de toegankelijkheid tot deze shared facilities geborgd voor deze groep?

Tot slot, voorzitter. In het Statenvoorstel wordt gesproken over een eenmalige investering. En dat moet het ook blijven wat de VVD-fractie betreft. En graag de garantie van GS dat het ook een eenmalige investering blijft. Tot zover mijn eerste termijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Burger Dirven voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van het CDA, de heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Geachte voorzitter. We bespreken vandaag het Uitvoeringsprogramma innovatie, life sciences health, waarin het gaat over uitdagingen en economische kansen en twee,

programmaliijnen rondom zorgvraagstukken. En zorg is belangrijk, daar zal niemand het mee oneens zijn in dit huis. En dat onderstrepen wij natuurlijk ook als CDA-fractie.

De **voorzitter**: De heer Heijmans, interruptie.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, het klinkt misschien flauw, maar de heer De Heer begint zijn betoog met het feit dat wij vandaag het uitvoeringsprogramma bespreken. Maar dan heb ik me helemaal verkeerd voorbereid, want ik heb me voorbereid op het bespreken van een begrotingswijziging.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans heeft een punt. Ik heb het ook net gezegd bij de inleiding op dit onderwerp dat vandaag de begrotingswijziging en niet het uitvoeringsprogramma centraal staat. Dus daar zullen we scherp op letten. En zo worden bijvoorbeeld ook de moties en amendementen die worden ingediend meteen even beoordeeld. En ik zal na die beoordeling, want we hebben ze niet van tevoren gehad, dat hebben we wel eens een paar keer gevraagd aan u, 'doe dat nou, want dan kunnen we het van tevoren beoordelen', dat is blijkbaar toch heel moeilijk. Dus wij gaan nu beoordelen of die moties binnen de orde van het debat zijn. Dus dat is niet buiten de orde, meneer Heijmans, maar gewoon een scherp opletpunt. Eerder hebben wij gezegd bij de woordvoering, een begrotingswijziging maakt een uitvoeringsprogramma mogelijk, het wordt niet verboden, maar de focus van de beraadslagingen lijkt mij helder. Het is mooi dat dat aan het begin nog eens een keer duidelijk gezegd wordt. De heer De Heer vervolgt zijn betoog.

De heer **De Heer** (CDA): Oké. Ja, ik moet even schakelen. Ik zeg het maar gewoon eerlijk. Ja, we kunnen het document dus niet bespreken, mijnheer de voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, de begrotingswijziging doen wij om dat uitvoeringsprogramma mogelijk te maken. Dat staat niet hier ter discussie. De begrotingswijziging zelf, en die ligt ook als amendeerbaar stuk hier voor. Gaat uw gang.

De heer **De Heer** (CDA): Oké. Dan houd ik het kort en zakelijk. Wij zien een groot aantal voorstellen, zes actielijnen om precies te zijn. De CDA-fractie is er voor dat die zes actielijnen gefocust worden op minder actielijnen, zodat er duidelijker beeld ontstaat en meer focus is. En ook de financiële onderbouwing, die daaraan ten grondslag ligt. Er wordt nu gesproken over een revolverend karakter van 40% voor elke actielijn. En onze vraag aan de gedeputeerde is: kan dat ook genvanceerd worden? Want wij kunnen ons voorstellen dat voor de ene actielijn het revolverende karakter hoger kan zijn dan voor de andere actielijn. Dus wij zien daar graag een onderbouwing in. Als je een revolverend karakter hebt van 40% is het nog altijd zo dat 60% van wat je investeert natuurlijk eigenlijk niet meer terugkomt. En de tweede vraag die wij hebben aan de gedeputeerde is of de gedeputeerde kan aangeven op welke wijze het begrotingsvoorstel tot stand is gekomen. Er zijn veel onzekerheden en uiteindelijk komen we op 5 miljoen euro uit. En wij willen graag daarvoor nog een nadere onderbouwing. Dat zijn de twee concrete vragen die wij erover hebben.

Tot slot wil ik opmerken dat het een sterk economisch gedreven voorstel is, waarin wij ook aandacht vragen voor het sociale domein en ook voor het innovatieve karakter bij de zorg aan huis. En wij stellen ook voor – en daarom hebben wij ook een motie ingediend – om dat punt nader aandacht te geven, zodat we in ieder geval zorgen dat niet alleen op hoog niveau zorgonderzoek wordt gedaan, maar dat ook bij zorg aan huis innovaties plaatsvinden. En wij roepen de gedeputeerde op om dat vooral ook te doen samen met mbo-instellingen, waar juist dat aspect heel ver ontwikkeld is.

Motie M3

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 31 augustus 2018; behandelend de begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma innovatie life sciences & health 2018-2022;

overwegende dat:

goede zorg voor iedereen belangrijk is, en de toegankelijkheid van zorg steeds belangrijker wordt;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

om de begrotingswijziging verder uit te werken en daarbij ook nadrukkelijk de mbo-onderwijsinstellingen te betrekken, omdat juist deze instellingen een heel grote rol hebben in het brengen van zorg bij mensen; en gaan over tot de orde van de dag.

Kees de Heer, CDA

Hagar Roijackers, GroenLinks”

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Heer. Dan zie ik dat de SP het woord niet voert. De fractie van de PVV. Mevrouw Willems heeft het woord. Misschien mag ik de tijd dat mevrouw Willems naar het spreekgestoelte loopt gebruiken, als er nog andere moties en amendementen zijn, dien ze alvast in, dan kan de griffier er alvast naar kijken. Mevrouw Willems heeft het woord.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Voorliggend Statenvoorstel vraagt 5 miljoen euro voor life sciences & health voor twee programmaliijnen: motor van zorginnovaties en zorginnovaties sneller naar de markt. Te lezen is dat de exacte inzet afhankelijk is van de participerende partijen. De businesscase is volgens de beantwoording van de technische vragen nog in ontwikkeling en volgt volgend jaar, dus waarom deze businesscase niet afgewacht wordt voordat financiering aan de Staten wordt gevraagd, is de PVV een raadsel. Maar hopelijk komt de gedeputeerde daar straks nog op terug.

“De gezondheidszorg staat voor grote uitdagingen: een vergrijzende bevolking, een toename aantal chronische zieken, stijgende kosten en een druk op het aantal arbeidskrachten in de zorg”, aldus dit college in het voorliggende Statenvoorstel. Zorg is echter een kerntaak van het Rijk. Tenminste, dat zou het moeten zijn, maar dit is het resultaat van landelijke bezuinigen op de zorg door de VVD, de PvdA en D66. “De transitie van de zorgsector is een enorme maatschappelijke opgave” staat ook in het voorliggend Statenvoorstel. Zorg is echter niet een van de tien maatschappelijke opgaven in het kader van het Interbestuurlijke Programma (IBP). Die zijn dit jaar vastgelegd door het Rijk, provincie en gemeenten om aan te pakken. Zorg is dan ook geen kerntaak van deze provincie. Maar life sciences & health staat schijnbaar wél Europees hoog op de politieke agenda. In het voorstel staat te lezen: “Met onze aanpak worden Brabantse bedrijven en kennisinstellingen beter in staat gesteld om aan te haken op Europese programma’s.” Einde citaat. Dus dit college geeft niks om zorg. De druk die staat op de zorg en dat blijkt wel uit het feit dat we in het laatste halfjaar van deze coalitieperiode pas zogenaamd praten over zorg. Dit college ...

De **voorzitter**: Interruptie Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Even een vraag aan de PVV, want u moet mij even helpen. Even in de lijn ook van meneer Heijmans zojuist, waar heeft uw bijdrage te maken met de begrotingswijziging?

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Moet u mij even helpen, want ik probeer u te volgen, maar ik raak u kwijt.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Nou ja, als u het op die koers wilt spelen, begrotingswijziging gaat over het uitvoeringsprogramma. U heeft vast ook gewoon het Statenvoorstel gelezen. En daar wordt ook verwezen naar het uitvoeringsprogramma. En ik heb dan ook het uitvoeringsprogramma gelezen, want ik wil graag weten waar we als provincie die 5 miljoen euro aan gaan besteden.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Ja, dank u wel. Maar we hebben het vandaag niet over het uitvoeringsprogramma. We hebben het sec over de begrotingswijziging.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ik hoop toch ook dat de VVD, als ze een beslissing nemen, ook even nakijken van waar ze overal het geld heen strooien. Wij als PVV vinden het belangrijk om te kijken waar ook daadwerkelijk die 5 miljoen euro aan wordt besteed.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Dank je wel. Zoals ik zei, dit college draait om Brussel. De PVV is wel vóór de zorg; terugdraaien bezuinigingen van de thuiszorg, de ouderenzorg, méér handen aan het bed. De PVV is echter niet vóór Brussel en de zoveelste subsidieregelingen. Er zijn inmiddels al zoveel Brabantse subsidieregelingen en fondsen dat het echt absurd begint te worden. Sinds deze zomer hebben we het Brabants Start-up Fonds (10 miljoen euro), het Innovation Industries Fund (75 miljoen euro), de MKB+-faciliteit (600 miljoen euro). En dan hebben we nog het Innovatiefonds, 125 miljoen euro. En daarin staat zelfs life sciences & health specifiek benoemd als topcluster waar al geld naartoe gaat. En we hebben daarnaast ook nog MIT Zuid, OPZuid, middelen vanuit digitalisering en JADS kunnen aangewend worden voor life sciences & health. En dan heb ik de mogelijkheden voor leningen nog niet eens benoemd. Er zijn dus al voldoende regelingen voor life sciences & health, innovatie, digitalisering, start-ups, MKB, waar ook terecht over staat in het Statenvoorstel dat de life sciences & health-sector daar ook uit kan putten. De noodzaak voor het verstrekken van een separate leningsvoorziening en het oprichten van een nieuwe subsidieregeling ontbreekt dan ook volledig.

De provincie heeft vorig jaar 13,9 miljoen euro extra geïnvesteerd in de ontwikkeling van Pivot Park, totaal inmiddels 37,2 miljoen euro. En met dit voorstel wordt middels actielijn 3 wederom geïnvesteerd in de bezettingsgraad van Pivot Park. Vorig jaar hebben we gesproken, december 2017, over Pivot Park. En het meerderheidsadvies van de toetsingscommissie over investeren in het businessplan Pivot Park was vernietigend, dus ik zal mijn advies van 2017 nogmaals herhalen aan de gedeputeerde: aan een dood paard trekken heeft geen zin.

Om terug te gaan naar het Statenvoorstel, in de documenten staat dat er workshops zijn geweest en dat er gesprekken zijn geweest met stakeholders uit de sector. De provincie heeft als het ware de vraag gesteld van: "Hebben jullie geld nodig voor life sciences & health?", waarop de sector natuurlijk ja heeft geantwoord. Uit gesprekken met de initiatiefnemers blijkt dat er voor de aanloopkosten een investering van de provincie nodig is van 1,5 miljoen euro. Die 1,5 miljoen euro kan alleen niet onderbouwd worden door de provincie. Maar ja, de initiatiefnemers weten natuurlijk ook wel van, net als Pivot Park, dat als je bij de provincie komt dat de gedeputeerde Pauli klaar staat met een zak met geld. Dat is het resultaat dan ook

van al de regelingen, leningen en subsidieregelingen die we inmiddels hebben. En de terechte vraag is dan ook of de bedrijven die 1,5 miljoen euro echt nodig hebben voor zaken als aanloopkosten, of dat ze die gewoon simpelweg 'nodig hebben' omdat de provincie het aanbod heeft gedaan om ze te betalen en zo dus ook Brusselse doelstellingen worden gerealiseerd.

In het Statenvoorstel staat verder dat de verwachting is dat de markt in de periode 2018-2022 maar liefst 150 miljoen euro in de programmaliijnen gaat investeren. Dit bedrag kan niet worden onderbouwd, blijkt uit de technische vragen. Maar als er 150 miljoen euro kan worden geïnvesteerd, dan is 1,5 miljoen euro toch volledig overbodig? Het argument dook at die 150 miljoen euro niet zal worden geïnvesteerd als de provincie de boel niet aanjaagt, is dan ook volledig ongeloofwaardig en zelfs lachwekkend. Alsof commerciële partijen zonder het handgeld van de provincie geen geld willen verdienen.

Het college heeft aangegeven dat door stakeholders meerdere belangen worden nagestreefd.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja, maar wat zijn dan die andere belangen die wij hiermee subsidiëren? De PVV wil ook opkomen voor het belang van dieren. En programmaliijn 2 richt zich op het testen, optimaliseren en implementeren van zorginnovaties. En de PVV wil dat de provincie hierbij op geen enkele wijze steun verleent aan dierproeven en dat de gedeputeerde die toezegging niet kan doen blijkt uit de beantwoording van de technische vragen. Nederland heeft de ambitie om koploper te zijn met onderzoeksmethoden zonder proefdieren. En de PVV gaat dan ook een motie indienen om uit te sluiten dat subsidies worden verstrekt aan bedrijven die gebruik willen maken van dierproeven.

Motie M2 'Geen subsidie voor dierproeven'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 31 augustus 2018, ter bespreking van Begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma innovatie life sciences & health 2018-2022;

constaterende:

- dat uit de beantwoording op technische vragen is gebleken dat het college niet uit kan sluiten dat organisaties die zich bedienen van dierproeven gebruik zullen gaan maken van middelen uit het uitvoeringsprogramma;

overwegende:

- dat de regering de ambitie heeft uitgesproken om Nederland in 2025 wereldleider te laten zijn in proefdiervrij onderzoek;
- dat Brabant als slimste regio van Nederland de ambitie moet hebben om bij het voornemen van de regering aansluiting te zoeken en zelfs het voortouw te nemen;
- dat innovaties binnen life sciences & health er juist voor kunnen zorgen dat dit doel bewerkstelligd wordt;
- dat uit de beantwoording van de technische vragen blijkt dat het juridisch mogelijk is om dierproeven uit te sluiten in de subsidieregelingen;

roepen het college op:

om uit te sluiten dat middelen vanuit het Uitvoeringsprogramma innovatie life sciences & health 2018-2022 zullen vloeien naar organisaties die gebruik (willen) maken van dierproeven;

en gaan over tot de orde van de dag.

Joyce Willems-Kardol, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

De **voorzitter**: Ja, ik was even in overleg met de griffier. We hebben de regel van twee. Daar hebben we nog een lopend debatje over in het presidium. En u had net twee keer geïnterrupteerd, dus strikt

genomen mag ik u nu niet het woord geven, meneer Burger Dirven. Dus ik wil mevrouw Willems vragen haar betoog af te ronden. Nee, ik weet, we gaan daar binnenkort over spreken. Het is geagendeerd. Ik pas nu het reglement van orde toe. Gaat uw gang, mevrouw Willems. Interruptie de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Goed voorbeeld doet goed volgen, zeggen ze dan wel eens, voorzitter. Voorzitter. Ja, mevrouw Willems sprak zojuist over dierproeven en de motie die ze gaat inbrengen. Maar hoe kijkt dan de PVV-fractie tegen het stemgedrag van uw Tweede Kamerlid rond de motie-Wassenberg afgelopen april, waarin de Partij voor de Dieren oproept om Europees gezien minder dierproeven toe te staan? Daar heeft uw Tweede Kamerfractie tegen die motie gestemd en dus tegen reductie van dierenproeven.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Kijk, als u naar de vraag kijkt, dan weet u ook het antwoord, dus dan hoeft u de vraag niet aan mij te stellen. Ik spreek hier namens de PVV Noord-Brabant en wij zijn ook, de PVV landelijk ook, tegen dierproeven. Ja.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dus nee, want als er geen dierproeven verminderd worden in Europa betekent het dus ook dat Nederland zich daar niet hard voor hoeft te maken, voor minder dierproeven. En dat er dus dierproeven mogelijk blijven in Nederland volgens uw Tweede Kamerfractie.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja, geweldig. Maar ik neem aan ... Ik ga dadelijk zo meteen dus een motie tegen dierproeven, of tenminste tegen het subsidiëren van dierproeven indienen. Dus ik hoop dan ook van harte op de steun van uw partij. En dan kunt u laten zien of de VVD ook daadwerkelijk dierproeven wil gaan subsidiëren of niet. Overigens ...

De **voorzitter**: Mevrouw Willems rondt u af?

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja. De conclusies van het Radboud UMC Nijmegen, UMC Utrecht en het Nederlands Hart Instituut hebben ook aangetoond dat dierproeven gewoon niet bijdragen aan innovaties.

Afsluitend: de provincie Brabant is verwend geraakt door de Essent-gelden. En participeren in projecten zou niet bij voorbaat moeten betekenen dat we met een zak geld klaar staan. En we vragen ons dan ook af of dit voorstel van 5 miljoen euro ook zou worden uitgevoerd als we niet zo ruim in de middelen zouden zitten en het onderwerp niet hoog op de Brusselse politieke agenda zou staan?

De **voorzitter**: U moet nu echt afronden.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Mevrouw Dingemans, fractie van D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Sorry, mevrouw Willems, u had het over moties. Ik weet niet of die hier al op de tafel ... Mevrouw Willems. U had het over moties die u wilde indienen. Die moeten dan ook echt worden ingediend, even. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, dank u wel. De fractie van D66 roept vaker op om Provinciale Staten te voorzien van duidelijke voortgangsinformatie, zodat wij onze controlerende rol goed kunnen uitvoeren. Natuurlijk begrijpen wij dat in de sector van levenswetenschappen en gezondheid de komende jaren ingrijpende dingen staan te gebeuren en dingen op de provincie af komen die we nu nog niet kunnen voorzien. De ontwikkelingen gaan razendsnel en zijn onvoorspelbaar. Maar daar waar de provincie duidelijke ambities toont, passen duidelijke doelen. En daarover gaat onze bijdrage vandaag.

De evaluatie van het economisch programma aan de hand van de methode-Duisenberg-Van Meenen onderstreept de oproep van D66. De Auditcommissie kwam met een aantal aanbevelingen en naar aanleiding van de verschillende p&c-documenten en onder meer tot de conclusie dat de doelstellingen niet altijd SMART geformuleerd waren en daardoor soms niet meetbaar waren. Dat de genoemde prestaties en activiteiten het doel wel dichterbij leken te brengen, maar dat dat niet navolgbaar was. En de conclusie dat middelen niet altijd duidelijk gekoppeld waren aan de doelen en prestaties. Vertaald naar de begrotingswijziging vandaag zijn die conclusies ook relevant. De fractie van D66 beoordeelt de begrotingswijziging daarom aan de hand van de vraag 'Zijn de verschillende doelen SMART genoeg zodat we de komende jaren kunnen beoordelen of de uitgevoerde prestaties en de gedane investeringen voldoende hebben bijgedragen aan het bereiken van de ambities van het uitvoeringsprogramma?'. Het antwoord op deze vraag is wat ons betreft: niet helemaal. In de toelichting op de begrotingswijziging staan wel stevige ambities genoemd. En op twee onderdelen maakt het college die al aardig concreet. Het aantal investeringen in 2022 moet een verdrievoudiging zijn van de provinciale middelen en de mate waarin de markt investeert is minimaal 150 miljoen euro in 2022. D66 zou graag zien dat deze ambities worden opgenomen in de lijst met kritische prestatie-indicatoren, zodat Provinciale Staten daarmee het antwoord heeft op de vraag wat die provinciale investering op termijn nou gaat opleveren.

Andere ambities in de begrotingswijziging worden helaas nog niet vertaald naar concrete prestatie-indicatoren. Om te voorkomen dat dit holle frasen worden, dringt de fractie van D66 erop aan om deze ambities ook concreet te maken. We hebben een motie achter de hand voor de tweede termijn om het college op te roepen om hier werk van te maken, maar hopelijk is die niet nodig. Let wel, we hebben niet zozeer behoefte aan meer kpi's, maar wel aan prestatie-indicatoren die meer zeggen over de gewenste maatschappelijke resultaten van het uitvoeringsprogramma. De provincie is voor het behalen van de gestelde doelen natuurlijk afhankelijk van het bedrijfsleven en van partners binnen de sector. Laat hen dan ook vooral meedenken en input leveren voor die kpi's, zodat zij zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor de realisatie daarvan.

Uit de tekst van de begrotingswijziging hebben we overigens al een aantal kpi's kunnen afleiden die wat ons betreft best geschikt zijn om de gewenste resultaten beter mee te kunnen volgen. En ter inspiratie – gedeputeerde, schrijft u even mee – noemen we er vast een paar: het aantal nieuwe banen binnen de sector, de mate waarin het MKB kan profiteren van de investeringen, het aantal partijen dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de keten van bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen, zorginstellingen, ontwikkelmaatschappen en andere overheden en last but not least de mate van revolverendheid van de provinciale investering. Aan de gedeputeerde vandaag de oproep om samen met de betrokken partners de getallen bij deze kpi's in te vullen. En we zien graag een duidelijke toezegging tegemoet dat hij hiermee aan de slag wil gaan. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans voor haar bijdrage. Geef dan het woord aan de Partij van de Arbeid-fractie bij monde van de heer De Kort. Aan hem het woord.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Nou, het gebeurt vaker, maar mevrouw Dingemans en ik liggen behoorlijk op één lijn. Ze heeft me zojuist een minuut van mijn spreektijd bespaard. Dus wat mevrouw Dingemans zei, dat is vrijwel een-op-een wat ik ook wilde zeggen op dit onderwerp. Dat zal ik dus niét herhalen. Ik ben benieuwd naar de antwoorden van GS. En als PvdA zijn we erg voor investeren in deze zorginnovaties in deze sector. Het uitvoeringsprogramma vinden we een bijzonder interessant document. Het ligt wel redelijk vroeg voor. Dat zie je ook aan de antwoorden op veel van de technische vragen. We trekken er 5 miljoen euro voor uit, maar de uitwerking moet allemaal nog komen. Dat roept bij mij soms wel de vraag op van hoe weten we dan dat die 5 miljoen euro genoeg gaat zijn om deze kpi's te halen als alles nog uitgewerkt moet worden. Goed, we vertrouwen er maar op dat GS het hun eer te na vinden om deze kpi's niet na te komen. Dus ik reken erop dat in de uitvoering deze kpi's inderdaad minstens waargemaakt worden.

En een ander punt waar ik benieuwd naar was, deze kpi's zijn voor de komende jaren. Er staat ook duidelijk in het programma: het bedrag is voor de komende twee jaar: dit jaar en volgend jaar. Daarna is de doorwerking van de kpi's, dus de groei die in de kpi's zit is doorwerking van dit bedrag. Er staat ook in: na de evaluatie van het economisch programma beslissen we of er meer geld bij moet. Ik was redelijk verrast dat de VVD net al zei van 'dit is eenmalig'. Ik zou denken: goh, als het toch geweldig werkt en dit is een sector die we belangrijk vinden, neem ik aan dat we op dat moment weer met een open vizier kunnen kijken naar nieuwe kpi's die het college dan voorstelt. Want daar ben ik dus wel benieuwd naar. Als we nou na 2020, na de evaluatie, besluiten hier verder in te investeren, gaan dan de kpi's ook aangepast worden, c.q. ambitieuzer worden? Dus dat is één vraag: worden de kpi's ambitieuzer als we het programma voortzetten na 2020?

Een ander punt is aansluitend op wat de PVV zojuist besprak, de dierproeven. Ik snap dat dit een heel ingewikkeld onderwerp is. Want stel nu bijvoorbeeld, er komt een bedrijf en dat doet dierproeven op wat voor manier dan ook. Bijvoorbeeld omdat ze ook in de Chinese markt werkzaam zijn, waar het deels nog verplicht is. En die zeggen 'goh, wij zouden nu juist graag met die subsidie van de provincie, met die investering van de provincie - laten we uitgaan van de revolverendheid - iets opzetten waarmee wij onze manier van werken zo kunnen veranderen dat er geen dierproeven meer nodig zijn.' Dan zou ik volgens uw logica, mevrouw Kardol, tegen dat bedrijf moeten zeggen: nee, dat mag niet, want u doet dierproeven. Terwijl ik juist zou zeggen: alsjeblieft, laten we daarin investeren, zodat het bedrijf geen dierproeven meer doet. En zo kan ik nog een heleboel grijze voorbeelden bedenken waarom het misschien niet zo kort door de bocht kan. Wat ik wel wil uitspreken is dat wij ons als PvdA bijzonder ongemakkelijk zouden voelen als de kern van het verhaal van mevrouw Kardol - en ik weet na mij straks nog een aantal sprekers - niet ter harte zou worden genomen en bedrijven, die echt dit gebruiken om dierproeven te doen op onderwerpen waarvoor het niet strikt noodzakelijk is, te helpen met subsidie of investeringen. Dus ik hoop dat alle ambtenaren die hierbij betrokken zijn dit wel in hun achterhoofd houden op het moment dat ze aanvragen beoordelen.

De **voorzitter**: Interruptie Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Maar dan heeft u toch ook de beantwoording van de vragen gelezen van de PVV, die hierover gingen, de technische vragen? Daarin wordt ook gesteld: liever geen dierproeven dan één dierproef, maar dat we het niet per definitie kunnen uitsluiten.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Meneer Burger Dirven. Dit is exact waarom ik aangeef dat ik niet een motie kan steunen die het zwart-wit stelt. Maar het is een grijs gebied en ik wil heel duidelijk aangeven: ik hoop echt dat de ambtenaren die hier straks mee bezig gaan en de mensen van de BOM weten dat in ieder geval een deel van PS zich hier heel duidelijk uitspreekt: kijk echt naar de inhoud van het voorstel. Waar niet strikt noodzakelijk voor medische punten, geen dierproeven.

De **voorzitter**: Burger Dirven? Oké. Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja, voorzitter. Ik zou dan ook de PvdA willen uitdagen om dan dit in een motie te zetten of in een amendement. Zodat u niet ... U doet nou een oproep. Dat is heel leuk. Zet het ook even in een motie of een amendement, zodat we het ook allemaal gewoon kunnen vastleggen en dat we er ook een stemming over kunnen doen.

De **voorzitter**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, mevrouw Kardol, dat is nou precies waar ik onder andere met GroenLinks en de Partij voor de Dieren ook al even naar heb gekeken. En ik kom, ook gezien de antwoorden op mede uw vragen, tot geen enkele definitie, die niet op een of andere manier iets uitsluit, waarvan ik met gezond verstand kan bedenken dat je het daar juist wel wilt. Dus daarom doe ik het op deze manier, met echt een heel, heel stevige en duidelijke oproep: wij zouden ons extreem ongemakkelijk voelen en het daarmee absoluut niet eens zijn als de kern van ons verhaal daarin niet meegenomen wordt.

De **voorzitter**: Oké.

De heer **De Kort** (PvdA): Ik kan het niet duidelijker maken.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, een vraag aan meneer De Kort. Als u het hebt over dierproeven, dan betekent dat dat het uitvoeringsprogramma gewijzigd zou moeten worden. Bent u dat met mij eens?

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, heeft u technisch gezien natuurlijk een punt. Ja. Ook daarom kan ik me voorstellen dat moties hierop straks buiten de orde worden verklaard, meneer Heijmans. Maar ik pak het moment om een duidelijke uitspraak te doen. Ik ga geen motie maken. Ik kan er niks anders van maken.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, meneer De Kort, maar dit vind ik een beetje vreemde gang van zaken. U zegt eigenlijk: ja, het is eigenlijk wel buiten de orde wat ik doe, maar ik maak toch maar even gebruik van de gelegenheid. Nou, ik vind dat misbruik maken van de gelegenheid. We moeten hier wel eerlijk en duidelijk met elkaar omgaan. Als wij hier het uitvoeringsprogramma inhoudelijk bespreken, dan moet iedereen zich voor kunnen bereiden op het uitvoeringsprogramma en moet er een mogelijkheid zijn om te amenderen en moties in te dienen over dat uitvoeringsprogramma. Die is er niet. Dan is het daarmee ook

duidelijk dat we ons aan die afspraak gewoon moeten houden dat we hier een begrotingswijziging bespreken.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Mijnheer Heijmans. Dat ben ik in essentie helemaal met u eens. Maar als u ziet wat een hoeveelheid technische vragen hier over dit onderwerp is gesteld, wat voor antwoorden daar door GS de afgelopen dagen op zijn gegeven, vind ik als GS antwoorden geven op die vragen en niet antwoorden 'dit is buiten de orde', dat ik er ook hier iets over mag zeggen.

De **voorzitter**: Mag ik nog even als uw voorzitter een opmerking maken? Kijk, natuurlijk is het zo dat het stuk hier niet op de agenda staat hè. Maar het kan natuurlijk niet zo zijn dat als je over allocatie van middelen spreekt, in een begroting, die de zin vindt in zo'n uitvoeringsprogramma, we moeten het ook niet te klinisch gaan knippen, zou ik zeggen. Want de Brabander wil ook wel een beetje volgen waar het debat over gaat. Natuurlijk gaan we niet de techniek in. Maar deze begrotingswijziging maakt een allocatie van middelen mogelijk. En die vindt uiteraard zijn uitwerking in het programma. Dat als zodanig staat hier niet ter discussie. Dat hebben we nu vaak genoeg tegen elkaar gezegd. Maar helemaal klinisch knippen van wat die begrotingswijziging beoogt mogelijk te maken en wat dat is, ik bewaak met u, mijnheer Heijmans, de orde. Meer in het bijzonder zal ik dat graag doen. Maar we moeten het ook niet te klinisch knippen om het debat voor degenen die dit debat buiten dit huis volgen, ook nog een beetje inzichtelijk en aantrekkelijk te maken, als ik dat zo mag zeggen. Mevrouw Roijackers heeft het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Ik zit met u op een lijn, meneer De Kort. En dat zal u niet verbazen, want is het niet ook zo, aanvullend op wat u ons al heeft verteld, dat het zo is dat wij nu 5 miljoen euro investeren, 60% en subsidie, als vliegwiel voor die hopelijk 150 miljoen euro waaronder er ontzettend veel gaat gebeuren, daar op het Pivot Park. En is het niet zo dat we aan het zoeken zijn naar een manier met een aantal fracties om te kijken hoe kunnen we zorgen ... En we kennen de juridische aspecten ervan. Die zijn besproken, ook in die vragen en antwoorden. En ook zojuist. Zijn we niet aan het zoeken naar een manier om te zorgen dat van die vele activiteiten die gaan groeien en bloeien daar van die 150 miljoen euro uit de markt, dat daar in elk geval geen, laten we zeggen, niet strikt supermedisch noodzakelijke dierproeven ... Daar zijn we toch naar het zoeken hè? Heb ik u dan goed begrepen?

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dan heeft u mij uitstekend begrepen. En voor mij is het heel simpel. Bedrijven zijn vaak erg groot, hebben allerlei takken en divisies. Maar ik zou niet willen dat ons geld direct wordt geïnvesteerd in iets waar dierproeven ingezet worden waar ze niet strikt noodzakelijk zijn. En dat het bedrijf dan ergens een divisie heeft, waar ze ergens met een ingrediënt werken dat ooit met een dierproef is gedaan vind ik niet fijn, vind ik niet juist, zal ik in mijn eigen consumeergedrag iets mee doen. Maar dan snap ik dat de heer Pauli zegt: ja, op die manier kunnen we niet kijken, dat is te veelomvattend, dat is te beperkend. Maar in de strikte zin, zoals ik het net uitleg, absoluut.

De **voorzitter**: Oké. Die gedachte lijkt me dan gewisseld. Mevrouw Roijackers nog?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, nog als laatste. Met 'niet strikt noodzakelijk' bedoelt u 'niet economisch', maar u bedoelt mogelijk een uitvinding ten behoeve van levensreddende ziekten. Heb ik u dan goed begrepen?

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, ik bedoel echt in het verlengde van de landelijke lijn, ook van de PvdA. Waar het medisch noodzakelijk is doen. Niet voor niet medisch noodzakelijke toepassingen.

De **voorzitter**: Oké, helder. De Kort had zijn betoog volgens mij ...

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, ik was inderdaad behoorlijk aan het einde van mijn betoog, voorzitter. Dus wat ons betreft, wij zijn positief over het voorstel. Wij hopen dat het een vliegwieleffect heeft. Wij hopen ook dat we na de evaluatie in 2020 extra middelen hiervoor vrij moeten maken, omdat het geweldig blijkt te werken. En ja, de dierproevenoproep is volgens mij duidelijk genoeg gewisseld.

De **voorzitter**: Oké. Mag ik stilte in de zaal om vervolgens het woord te kunnen geven aan de fractie van GroenLinks, bij monde van mevrouw Roijackers?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Meer banen, meer innovatie, meer samenwerking en een stevige bijdrage aan gezond ouder worden.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal!

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dat is de belofte die er spreekt uit de investering van 5 miljoen euro in het Uitvoeringsprogramma life sciences & health via deze begrotingswijziging. Zes jaar na de opening zijn er ruim vijftig bedrijven actief op Pivot Park in Oss, het voormalige MSD- en Organon-terrein. En daar mogen we trots op zijn in Brabant. Het extra geld bovenop de lopende investering is nodig om shared facilities te realiseren, het MKB-netwerk te vergroten en om haalbaarheidsonderzoeken te doen. Waar liggen de financiële mogelijkheden en waar liggen de gevaren om te belanden ergens in die grote death valley tussen de uitvinding en de succesvolle marktintroductie? En ons doel is om te komen tot een robuust kennis- en innovatienetwerk, daar in de regio Oss. Ons college rekent op 150 miljoen euro aan private investeringen. En hierover zijn al vragen gesteld. Die 150 miljoen euro is een inschatting op basis van trendanalyses en businesscases. Zo gaan kennisinstellingen en bedrijven hier investeren in biomedische materialen, in robotchirurgie en andere medische technologie, in virtual, mixed en augmented reality en in biofarmacie.

Onze Staten hadden vooraf veel vragen over deze begrotingswijziging en het programma dat eronder ligt en deels zijn die beantwoord. Want zo moeten we deze 5 miljoen euro in verband zien. We hebben ook een Startersfonds, een Scale-up fonds Brabant en investeringen via OPZuid en andere projecten. Het gaat om een extra impuls bovenop de generieke instrumenten.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja, ik was even benieuwd. Ik hoor GroenLinks zeggen dat de 150 miljoen euro gebaseerd is op businesscases en dergelijke. Dus ik vraag me af of u die documenten wilt delen. Want uit de beantwoording van de technische vragen afgelopen week blijkt dat de businesscase nog in ontwikkeling is. Dus die is er gewoon nog niet. 150 miljoen euro is gewoon uit de lucht gegrepen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, ik denk eigenlijk dat de PVV iets vraagt aan het college van Gedeputeerde Staten. Want op 29 juni is dat wat zij ons hebben verteld in de uitwisseling die er was met ons als woordvoerders in het technisch overleg. Dus het is stevig bevraagd door meerdere fracties en dit is wat wij terugkregen: trendanalyses, businesscases. Dus ik speel hem graag even door naar het college dan.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems. Ik stel voor dat we het antwoord van de gedeputeerde afwachten. Die luistert ook mee naar uw interrupties. Mevrouw Roijackers vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): GroenLinks heeft nog wel wat vragen voordat we akkoord kunnen gaan. Deze gaan over werkgelegenheid, geld en recht, dierenwelzijn en gezondheid, er is al wat over gewisseld en over betaalbare zorg.

Te beginnen bij werk. 88 extra medewerkers, dat lijkt niet heel veel gezien de recente groei en afgezet tegen de werknemers bij voormalig Organon. Kan er met deze extra investering gericht geïnvesteerd worden in life sciences & health-bedrijven die ook dingen maken en die dus ook meer handjes nodig hebben in Oss? Wij zien staan dat de verwachte revolverendheid slechts 40% is en dat betekent 60% subsidie. Dat is dan niet zo consequent als je kijkt naar de striktere eisen die we stellen vanuit onze provinciale fondsen. En we vragen ons af of de gedeputeerde daar iets over kan zeggen.

Dan over rechten. Worden er in het uitvoeringsprogramma nou goede afspraken gemaakt over commercieel gebruik van de uitkomsten van de open innovatie en de shared facilities met publiek geld? Hoe zit het met gebruiksrechten en patenten?

En dan gezondheid. Komt dit geld alleen ten goede aan de humane gezondheid? GroenLinks is niet vergeten dat MCD en Organon jarenlang uit de gratis urine van zwangere vrouwen vanuit het programma Moeders voor moeders zonder dit te vermelden de stof wonnen voor de productie van PG 600. Dat was een lucratief middel, nog steeds om zeugen in de varkensindustrie sneller biggen te laten krijgen. En net als biologische varkenshouders oordeelt GroenLinks dat zo'n middel te belastend is voor dieren. Kunnen we, en we denken ook weer aan die 150 miljoen euro die daar boven de markt hangt, uitsluiten dat dit belastinggeld gaat naar de intensieve veehouderij? En in lijn, we hebben net een paar uitwisselingen al gehad, kunnen we uitsluiten dat er dierproeven gaan plaatsvinden bij de bedrijven, projecten en faciliteiten die we financieel gaan steunen als provincie?

Dan als laatste, het investeren in de maatschappelijke opgave gezond ouder worden juicht GroenLinks natuurlijk toe. Maar zijn die oplossingen straks wel haalbaar en betaalbaar voor de gemiddelde zorgbehoevende Brabander? Kan dat worden meegenomen in die haalbaarheidsonderzoeken? Wij dienen, en we hebben die afstemming met de griffie gehad, hiertoe een motie in, samen met het CDA en Lokaal Brabant. Dank u wel.

Motie M4 'Betaalbare zorginnovaties'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 29 augustus 2018, behandelend Uitvoeringsprogramma life sciences & health;

overwegende dat:

- het programma bijdraagt aan de maatschappelijke opgave 'gezond ouder worden';
- we willen dat alle Brabanders gezond ouder kunnen worden;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- bij de haalbaarheidsonderzoeken naar kansen voor marktintroductie ook te kijken naar de betaalbaarheid en toegankelijkheid (vergoeding) van de toekomstige producten;
- hierover te rapporteren aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hagar Roijackers, GroenLinks
Kees de Heer, CDA
Jan Heijman, Lokaal Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers voor haar bijdrage. De motie kan worden ingediend. Ik heb de griffier gevraagd straks even aan het einde van de eerste termijn van de Staten alle moties even systematisch met u door te nemen en te beargumenteren waarom wel of niet ze binnen de orde van deze vergadering vallen. Daar wordt even naar gekeken. En dat is nodig, omdat we ze van tevoren niet hadden, herhaal ik nog maar een keer. Maar nu de fractie van 50PLUS.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Voorzitter. Wij hebben daar niks aan toe te voegen.

De **voorzitter**: De heer Oosterveer. Nee. Dan ga ik door naar de Partij voor de Dieren, mevrouw Surminski, die ik bij dezen het woord geef.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Op 20 juni schrijft de provincie in een persbericht: "Grote bedrijven doen minder onderzoek naar nieuwe medische technologie en farmaceutische producten. Ze kopen in plaats daarvan innovaties en licenties van het innovatieve midden- en kleinbedrijf. Deze bedrijven hebben echter niet dezelfde toegang tot kennis en netwerken als de grote bedrijven. En bovendien zijn voor hen de hoge kosten en lange looptijden van onderzoek moeilijker te dragen." Grote bedrijven staan erom bekend uitsluitend winstmaximalisatie na te streven, al dan niet om aandeelhouders tevreden te stellen. Begrijpelijk dus dat ze liever de effectieve onderzoeksresultaten bij kleine, innovatieve bedrijfjes opkopen in plaats van zelf structureel onderzoeksprogramma's te onderhouden. En als zo'n klein innovatief bedrijf de volgende keer geen effectief resultaat heeft dan is het de aandacht van de grote jongens kwijt en moet het het zelf maar uitzoeken.

Het lijkt me dus geen gang van zaken waar wij als samenleving echt achter kunnen staan. Dus denk je dan: nou, goed dat de provincie dit benoemt in het persbericht. Maar we lezen dan verder: GS willen dit systeem faciliteren. Het voorstel is om geld te steken in het Brabantse MKB om vervolgens de grote bedrijven de winst en de successen te laten opstrijken. Grote bedrijven, die helemaal niks met Brabant hoeven te hebben. Vaak niet eens hier gevestigd zijn en niet om de Brabantse werkgelegenheid geven. Waarom zouden we zo'n parasitair systeem actief in stand houden? Als we op deze manier geld steken in het overnemen van risico's, nou dan denken ze wel twee keer na voordat ze weer zelf risicovolle investeringen in onderzoek gaan doen. Want laten we wel wezen, er wordt nu gevraagd om 5 miljoen euro, maar dat is eigenlijk pas het begin van het verhaal. Want voor dit bedrag krijgen we zelf eigenlijk niets. Het wordt besteed aan haalbaarheidsonderzoek, een roadmap, aan infrastructuur in de vorm van een MKB-netwerk en aan leningen voor gedeelde faciliteiten. Risicodragende leningen wel te verstaan, want een bedrijf dat niet succesvol is zal de lening niet terugbetalen. Daarom wordt er dan ook meteen een bedrag gereserveerd voor risico, zeg maar op voorhand afgeschreven. De revolverendheid is slechts 40%. En de rest van dat geld zou dan tot geweldige impulsen leiden, investeringen door marktpartijen van maar liefst 150 miljoen euro. Is een investering van 150 miljoen euro dan afhankelijk van die 5 miljoen euro van ons? Nou nee dus, want het is alleen maar een startbedrag. De bulk van de belastinggelden komt in het uitvoeringsprogramma vanaf 2019. Maar dat is dan de zorg van het volgende college. Gedeputeerde, denkt u niet dat u hiermee een precedent scheidt? Bent u niet bang dat de sector, die ook gewoon dankbaar gebruikmaakt van de marktwerking voor het behalen van winst deze constructie wel makkelijk vindt? Waarom heeft u die sector, met name de grote jongens, niet gewoon gevraagd om zelf die 5 miljoen euro bij elkaar te brengen? Dankzij die multiplier hebben ze dat toch zo terugverdiend?

Eerder werd al over het Pivot Park gezegd dat de financiële toestand nog niet rijp was voor marktwerking voor investeringen vanuit de markt zelf. Vandaar dat de provincie ook daar nog steeds meer publiek geld in stak. Het lijkt wel een gewoonte te worden: de markt wordt lui, gaat voor winstmaximalisatie, de provincie probeert de gaten te vullen, wordt zelf partner in de markt. We willen immers zo graag de leidende regio worden. Maar daarmee zijn we dan wel in concurrentie met andere regio's die ook wel graag leidende regio willen zijn. Kortom, dit is gewoon een dure manier om het Brabantse ego te versterken. Het mag duidelijk zijn dat de Partij voor de Dieren niks ziet in dit uitvoeringsprogramma.

En dan het andere punt, minstens zo belangrijk, de PVV heeft het al gezegd, de dierproeven. Nederland heeft de ambitie om in 2025 koploper in dierproefvrije innovaties te zijn. De Tweede Kamer staat steeds duidelijker achter een proefdiervrije samenleving en terecht. Het wordt tijd om de dogma's los te laten en de vele alternatieven die er zijn voor dierproeven nu eens eindelijk echt in de praktijk te gebruiken. Provincies hebben hier op zich weinig invloed op. Dus het beetje invloed dat we hebben op het voorkomen van dierproeven moeten we dan vooral ook aanwenden. En uit de beantwoording van de technische vragen van de PVV-fractie blijkt dat het uitsluiten van dierproeven in een subsidieregeling juridisch wel degelijk mogelijk is. Maar GS geven aan dat ze dat niet wenselijk vinden. Hoe onderbouwt u dat? Heeft dat hoofdzakelijk te maken met de gevolgen voor economische ontwikkelingen? Of bent u bang dat de sector uw subsidie niet langer wenst te ontvangen als die niet ingezet mag worden met gebruik van dierproeven?

Voorzitter. Innovatie heeft niet alleen betrekking op economische ontwikkeling, maar ook op morele vooruitgang in de samenleving. Zolang wij als provincie in potentie dierproeven blijven faciliteren met subsidieregelingen als deze vertragen we de morele vooruitgang. We werken de landelijk ingezette lijn van versnelde vervanging, vermindering en verfijning van dierproeven dan tegen. En als we nu een moreel standpunt innemen door dierproeven uit te sluiten van provinciale ondersteuning, dan maakt Brabant ook kans om in 2025 koploper in de dierproefvrije innovaties te zijn. En dat zou echt een opsteker voor het Brabantse ego zijn. Ik dank u.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar bijdrage. Ik constateer dat de fracties van de ChristenUnie-SGP en Lokaal Brabant het woord niet wensen te voeren. Dan schors ik de vergadering even, omdat ik, zoals ik al aangaf, van de griffier gehoord heb dat even precies naar de ingediende en ter tafel gelegde moties moet worden gekeken. En kort na de schorsing komen we daar dus even op terug. Ik schors de vergadering voor vier minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Ik wil u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen.

Voordat ik de gedeputeerde vraag om de beantwoording in eerste termijn namens het college aan te vangen geef ik even de griffier het woord. Er zijn dus drie moties, 2, 3 en 4, ingediend. En de griffier licht even toe waarom en of ze binnen de orde zijn. De griffier.

De **loco-griffier**: Het advies is om deze moties binnen de orde te verklaren. En de redenering daarbij is dat je niet als Staten sec alleen maar het geld hier vandaag toekent, maar dat je ook best een oordeel mag uitspreken over waar dat geld naartoe hoort en waar dat aan wordt besteed en dat het mag wegen. Dat hoort bij uw kaderstellende rol. Denk daarbij ook bijvoorbeeld aan de begroting in het najaar, die u ook vaststelt. Die stelt u ook vanuit het budgetrecht vast. Dan doet u niet alleen het geld vaststellen, maar ook de prestaties die daarbij horen. Dus ook wat wordt daarvoor geleverd. In dat kader kijk ik ook naar

deze drie moties en zou ik ook zeggen: in dat kader, in dat perspectief gezien zou ik ze binnen de orde verklaren.

De **voorzitter**: Oké. Dat is het advies. U gaat er uiteindelijk zelf over. En ik kijk even rond. Volgens mij zijn daar geen bezwaren tegen, gaan we ze dus in de volgorde 2, 3 en 4 deel uit laten maken van de beraadslaging. En ook onderdeel van de beantwoording van de gedeputeerde, die uiteraard het oordeel van het college over deze moties zal geven. En aan hem geef ik nu graag het woord voor de beantwoording. Het woord is aan gedeputeerde Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank je wel. Voor ligt een begrotingswijziging om het college van gedeputeerden in staat te stellen om met een aantal partijen om de tafel te gaan zitten om tot verdere uitwerking te komen van businesscases die qua richting wel bekend zijn, via de lijnen die we gezegd hebben, maar om uiteindelijk tot uitvoering en tot realisatie te komen nog een behoorlijke weg te gaan hebben. En al die plannen, al die lijnen, gaan over MKB'ers, die gaan over starters. Vaak in een fase waarin ze nog heel primair in een proces zitten in een verschrikkelijk moeilijke markt. Want soms duurt het acht tot tien jaar om iets nieuws te ontwikkelen. Dan krijg je in het geval van een medicijn acht tot tien jaar om het geld terug te verdienen. En dan moet vaak ook nog de regelgeving aangepast worden. Kortom, een geweldige mer à boire, zoals de Fransen zeggen voor jonge, startende MKB-bedrijven. En dat is juist de reden waarom die MKB-bedrijven het heel erg moeilijk hebben. Maar heel weinig starters op dit gebied slagen om tot volwassenheid te komen. Juist met deze middelen willen we ervoor gaan zorgen dat ze fors gesteund worden in hun ambities en hun plannen, waardoor de kans van slagen groter is. Dat is geborgd in de opzet via de BOM, via de betrokkenheid, de organisaties waarmee we werken. En in principe zal dat een eenmalige investering zijn om dat inderdaad mogelijk te maken, want wij regeren niet over ons graf heen. Maar zoals een enkeling van u ook al gezegd heeft, het heeft vooral betrekking op 2018 en 2019. Ik kan niet inschatten wat mijn opvolger, het college of het coalitieakkoord straks gaat zeggen. En ik mag er ook van uitgaan, op het moment dat er heel goede plannen zijn die op uw waardering kunnen rekenen, dat u instemt om daar een vervolg aan te geven. Nou, die plannen zijn goed, dat hebben we bewezen, kijk naar Pivot Park. Niet alleen heb ik het dan over werkgelegenheid en het aantal bedrijfjes. Maar één ding is zeker, het maatschappelijk geld dat u daar tot nu toe in gestopt heeft, dat heeft u er inmiddels driedubbel en dwars uitgehaald door middel van de bedrijven die daar zijn gerealiseerd en derhalve zelfs soms tot een exit zijn gekomen.

De heer De Heer vraagt om meer focus en minder actielijnen. Dit zijn echt de lijnen die van toepassing zijn in Brabant. Heel veel care-innovaties, zorginnovaties. U ziet het ook in een plaatje, met name in West- en Midden-Brabant. Die overigens ook allemaal zitten in onze arbeidsmarktlijnen, die ook allemaal zitten in onze Interregprogramma's. Waar de mbo's, voor zover ze erbij betrokken zijn, ook betrokken zijn en zullen blijven. Alle curricula zijn afgestemd. In de arbeidsmarktprogramma's worden ze gefinancierd. Maar u praat hier met name over innovaties die soms nog heel veel onderzoek vergen. Er zit een project bij waar de financiering, de cofinanciering en de multiplier vooral bereikt moeten worden, omdat we denken dat daar 80 tot 100 promovendi voor nodig zullen moeten zijn. Die promovendi moeten gefinancierd worden door grote ziektekostenverzekeraars, door grote fondsen, door geld uit Brussel. En je kunt dus dit soort dingen niet vergelijken met de programma-elementen die hierin staan. Dit programma is tot stand gekomen door heel veel gesprekken met alle deskundigen en heel veel partijen, waarbij we soms zelfs buiten de grenzen van de provincie zijn gegaan. Dus de provincie wil niet leidend zijn. Als je praat over regeneratieve geneeskunde, dan doen daar maar liefst de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland, Utrecht, Brabant, Limburg, Noordrijn-Westfalen en zelfs Vlaams-Brabant aan mee. Grote consortia, omdat het hier om grote partijen gaat met heel veel geld, met heel veel risico. En dan is het verstandig om te delen. En als je dat niet doet, dan wordt het risico alleen maar groter.

Aandacht voor zorg? Ja. Het hele programma is helemaal afgestemd met mijn collegaverantwoordelijke voor sociale veerkracht. U heeft dat ook al eerder gelezen in de beantwoording van uw technische vragen. En ik herhaal dat hier een keer.

Waarom nu dat voorstel? Dat is omdat we echt aan de slag moeten om die programmaliijnen uit te werken. En ik beloof u, u zult daar ongelófelijk goed over geïnformeerd worden. En ja, u krijgt dan ook, en dan kijk ik naar mevrouw Dingemans, behoorlijk aangescherpte kpi's op basis van de huidige plannen die voorliggen. En ik kan niet alle ins en outs letterlijk vertellen, want dan ben ik mijn onderhandelingspositie kwijt. Gaan we dat inderdaad doen? Daar zit een plan bij met heel veel promovendi. Daar zit een plan bij waarvan we weten dat private investeerders... U leest ook wel eens artikeltjes dat we heel erg goed zijn op het gebied van de microchirurgische robot, waar heel veel investeerders mee zullen moeten gaan investeren om ze uiteindelijk mogelijk te maken.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Ik heb mij niet gemengd in de eerste termijn, omdat ik ook een beetje zoiets had van ja, we gaan hier een discussie krijgen over de begroting en uitvoering. Nu bent u scherp geweest in de eerste termijn en ik hoor hier de gedeputeerde eigenlijk het hele uitvoeringsprogramma toelichten, terwijl de Staten daarin kort gehouden worden. Dan denk ik, even van buitenaf bekeken: ik vind dit niet helder. Mij voegt het in ieder geval niks toe aan een goed en zuiver debat dat we daarin voeren. En ik zou dan ook de gedeputeerde willen vragen om zich echt sec bij de begrotingswijziging te houden en op een later moment, goed geïnformeerd, dat we met zijn allen kunnen spreken over het uitvoeringsprogramma en daar onze punten kunnen maken.

De **voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil. Dank voor uw opmerkingen. Ik heb geloof ik straks in een interruptie, die ik niet vaak doe in een debat, twee dingen gezegd: we gaan het er nog eens even over hebben, want het voelt iets van ongemakkelijk dat je als Staten geld alloceert en het er inhoudelijk niet over mag hebben. We hebben hier niet vandaag een besluitvorming voorliggen wel of niet de begrotingswijziging. Het is wat te digitaal, dus daar gaan we het over hebben. Ik heb ook net met de collega, uw gedeputeerde Financiën, gezegd: we gaan eens even kijken dat die verwarring, die hier telkens in die zaal opspeelt, ons niet helpt voor een helder debat, helemaal. En ik heb, dacht ik, de Staten kortgehouden. Ik heb alleen maar aandacht gevraagd voor enige discipline in het debat op dat punt. Dus echt beperken tot de hoofdlijnen en de allocatie van de begrotingswijziging in die zin bespreken. En ik zal diezelfde boodschap graag ook aan de gedeputeerde geven, die nu zijn betoog vervolgt.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dat wil ik graag doen, met dan wel de restrictie dat ik dan verwacht dat ik niet van uw Staten dadelijk de opmerking krijg: u heeft de vragen niet beantwoord. Want ik sta hier om u zoveel mogelijk van dienst te zijn. Ik houd me uiteraard aan de regels die u gesteld heeft hoe u wilt vergaderen. Op het moment dat u mij vragen stelt die buiten de orde zijn voel ik me ook geroepen, op het moment dat het ook echt dringend is, om die te beantwoorden. Maar ik zal me nogmaals aan de discipline houden.

Voorzitter. Wat gaat er gebeuren met die 5 miljoen euro? Consortia bouwen. Die revolverendheid zal naar verwachting op sommige gebieden wat hoger zijn, op andere gebieden misschien wat minder. Maar uiteindelijk zullen ze allemaal uitkomen op die eis, die u teruggevonden heeft in de stukken. We gaan die plannen door middel van een memo gedeputeerde of anderszins - we zullen even moeten kijken - echt aan u voorleggen voorzien van heel strakke kpi's. We verwachten daarin de komende maanden behoorlijke progressie te kunnen boeken, zodat u die steeds kunt beoordelen.

Ten aanzien van de dierproeven, laat ik daarin helder zijn. U krijgt overigens eind van deze maand daarover een prachtige bijeenkomst met heel veel deskundigen. Dit college is geen voorstander van dierproeven als ze niet nodig zijn. En ik kan me helemaal vinden in de woorden die de heer De Kort uitgesproken heeft: alleen op het moment dat het echt noodzakelijk is. En voor sommige dingen ligt dat gewoon vast in mondiale, Europese en nationale wetgeving, om uiteindelijk medicijnen toe te laten. We zullen ons daaraan conformeren. En op het moment dat daarin veranderingen plaatsvinden, zullen we ons dus ook conformeren. Tegelijkertijd zeg ik u al: u komt wel heel erg makkelijk tot een uitspraak. Ik weet dat er nieuwe medicijnen alleen ontwikkeld kunnen worden in die primaire fase op het moment dat er echt in de beginfase geen alternatieven zijn - levensreddende medicijnen - en er heel kleine wormpjes gebruikt worden, die met het oog nog niet eens zichtbaar zijn. Die hebben een normale levensduur van een week en die worden hiervoor gebruikt. Dus u roept met uw motie dingen op die ik gewoon niet kan realiseren, los van het feit dat wij slechts een klein beetje geld inzetten om heel grote consortia mogelijk te maken. En die consortia heb ik vaak nodig om al die MKB-ondernemers te helpen. Die kan ik niet afdwingen om hier buiten de nationale wetgeving om tot nieuwe afspraken te komen. Maar we gaan daar met elkaar eind september zeer uitgebreid over spreken. Dus kpi's volmondig ja. Die krijgt u met heel heldere omschrijvingen, zoals u die graag wilt hebben. Dat is één.

Ten aanzien van de dierproeven wordt de motie die voorligt echt ontraden, omdat hij niet uitvoerbaar is.

Ten aanzien van het voorstel van het CDA en GroenLinks in de motie om juist de onderwijsinstellingen erbij te betrekken. Ja, de onderwijsinstellingen zijn erbij betrokken vanaf de hbo's tot vooral ook de universiteiten. Mbo's heb ik u al verteld wat de situatie is. Die zijn bij die projecten begonnen, maar vooral ook bij heel andere projecten betrokken.

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, het gaat even over motie 3, die u besprak, gedeputeerde, en hoe u die interpreteert. Want er staat 'om de begrotingswijziging verder uit te werken met daarbij nadrukkelijk de mbo-onderwijsinstellingen te betrekken' Maar ik kan me voorstellen dat de indieners het uitvoeringsprogramma bedoelen in plaats van de begrotingswijziging. Want dat lijkt mij een beetje een moeilijke constructie voor u om een begrotingswijziging met mbo-instellingen te gaan uitwerken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat ben ik van harte met u eens, mijnheer Heijmans. Daar komt bij kijken dat ik de samenwerking met mbo-instellingen ongelofelijk hoog acht en zeer onder de indruk ben van hun kunnen. Maar je praat soms ook over zaken die echt nog op het gebied zitten van fundamenteel onderzoek, waar grote internationale universiteiten bij betrokken zijn. En om daar in die fase al met het mbo de afstemming plaats te laten vinden, dat heeft weinig tot geen nut. Dus ik begrijp uw intentie. Ik ontraad deze motie. Maar als u bedoelt te zeggen: zorg ervoor dat onze mbo-instellingen er, met name waar het gaat om grote zorginnovaties mogelijk te maken nadrukkelijk betrokken zijn, dan is het antwoord daarop ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot, interruptie.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Nou, we zijn heel blij met deze beantwoording van de burgemeester. Burgemeester ... Hooft u mij. Ha ha.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Sorry. Ik ben al gedeputeerde Limburg in Brabant. Ik kan er geen burgemeesterschap bij hebben.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat had zomaar een paar maanden terug gekund, maar goed, dat is een slip of the tongue.

De **voorzitter**: De transfersom wordt bekendgemaakt, maar het is nu de gedeputeerde, ja.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik gun u het beste, dat hoort u. Ik ben blij met uw beantwoording. Waar vooral deze motie op gestoeld was is eigenlijk de incubate-gedachte, hoe kun je er zoveel mogelijk voor zorgen dat je die mbo-instellingen hierbij kan betrekken? Nou, ik ben heel blij met deze toezegging in ieder geval dat u dat doet en ook wilt blijven doen. En ook samen met de woordvoerders zouden we dan deze motie ook kunnen intrekken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Motie 3 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, dan hebben we motie 4. En die gaat met name om bij de haalbaarheidsonderzoeken ook de kansen voor marktintroductie te bekijken. Ja, dat gaan we juist doen. We gaan juist die heel veel start-ups en MKB-bedrijven helpen. Vaak is het zó innovatief dat we nog niet weten of het in wetgeving verankerd kan worden, laat staan of het past ook in het financiële zorgstelsel van het Rijk om dat te gaan doen. En dan zullen we natuurlijk ook naar de betaalbaarheid en de toegankelijkheid gaan kijken, voor zover het kan. Er zijn, die zitten overigens niet in deze voorstellen, medicijnen met een zeer dure ontwikkelingsprijs die in tien jaar tijd terugverdiend kunnen worden, maar die levensreddend zijn. Anderzijds kan het ook voorkomen dat je dat heel snel kunt introduceren op de markt. Natuurlijk kijken we naar het maatschappelijke aspect, dat zowel de Brabanders als de Nederlanders moeten kunnen profiteren van nieuwe ontwikkelingen tegen gangbare prijzen en mogelijkheden. Maar die zullen vooral met andere entiteiten afgestemd moeten worden. Dus ten aanzien van deze motie, voorzitter, geen bezwaar.

Ik loop even het lijstje langs. Volgens mij heb ik voldoende toezeggingen gedaan ten aanzien van kpi's. Ik heb denk ik uitgebreid gesproken over de dierproeven. Ten aanzien van de werkgelegenheid kan het zo zijn dat we daardoor een aantrekkelijke regio worden voor onderzoekers, wetenschappers, nieuwe startende MKB-bedrijfjes aantrekken, maar vooral ervoor zorgen dat Brabant ook de maakregio wordt van medische apparatuur. Ik hoop daar straks, als de gesprekken wat verder zijn wat meer daarover te kunnen melden. Het gaat over humane gezondheid, daar gaan al deze voorstellen over. En vooral gaat het inderdaad, wat een aantal van u terecht heeft genoemd, om ervoor te zorgen dat de Brabander op een gezonde manier oud kan worden.

Voorzitter. Als ik strikt binnen uw regels blijf van deze begrotingswijziging, denk ik dat ik hiermee de vragen beantwoord heb.

De **voorzitter**: Uw oordeel over motie 2?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik herhaal het even nog voor de zekerheid. Motie 2 dus ontraden. Motie 3 ontraden. En motie 4 geen bezwaar.

De **voorzitter**: Motie 3 is ingetrokken. Die maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. Motie 2 voor alle helderheid, die had u nog niet behandeld. En dat is bij dezen wel gebeurd en van een advies

voorzien. Dan dank ik u voor uw beantwoording en gaan we over naar de tweede termijn, zo daar behoefte aan bestaat van de zijde uw Staten. Dat begint bij de fractie van de VVD, de heer Burger Dirven, die ik het woord geef.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil toch nog even van de gedeputeerde even kort antwoord krijgen op mijn drie gestelde vragen in mijn eerste bijdrage. Op welke wijze gaat u ervoor zorgen dat de shared facilities MKB-proof zijn? En de toegankelijkheid daarmee, van die MKB-shared facilities? En de eenmaligheid, de eenmaligheid van deze investering. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Burger Dirven. De heer De Heer? Geen tweede termijn. De SP-fractie? Ook niet. De fractie van de PVV, mevrouw Willems? Aan u het woord.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Met irritatie heb ik geluisterd naar de beantwoording van de gedeputeerde Pauli. En ik zat net te bedenken van, wat is die irritatie?

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal! Mevrouw Willems heeft het woord.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): En ik had het net met mijn collega erover, wat is die irritatie? En die irritatie is dat er geen concrete antwoorden komen, de gedeputeerde aangeeft dat hij gaat zorgen dat de Brabander oud kan worden. Maar hoe gaan we dat dan zorgen? We hebben kpi's. Nou, ik vond het fantastisch overigens dat er kpi's vermeld worden in het stuk. Maar een handelsmissie is geen doelstelling op zich, dat is een middel. Dus als u zegt: ik ga een buitenlands reisje doen. Nou, ik hoop toch echt dat dat niet een doelstelling op zich is. Dus ik zou dit toch wel graag wat verder uitgewerkt zien worden.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij ging een groot deel van mijn bijdrage daar juist ook over. Maar ik heb de gedeputeerde misschien wel drie keer de toezegging horen doen dat er een uitgebreide set van kpi's komt. Dus volgens mij worden wij alle twee op onze wenken bediend op dit punt.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ja, alleen ik denk dat onze interpretatie van hoe die kpi's weergegeven zouden moeten worden iets anders is, want wij zijn niet voor de handelsmissies als doelstelling. Wij zien dat ze ergens anders op gericht zouden moeten worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik was al op weg terug naar de plek, want ik dacht dat u tevreden was, maar dat bent u niet. Volgens mij hebben we juist afgesproken met de gedeputeerde zojuist dat er andere kpi's komen, betere kpi's die meer vertellen over de maatschappelijke resultaten van het uitvoeringsprogramma. Ik ben het volledig met u eens, meer handelsmissies, dat zegt ons niet zoveel. Meer banen en meer profijt voor het MKB, dat zegt ons alle twee heel veel over de kwaliteit van het uitvoeringsprogramma. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Ik wacht het met belangstelling af.

Wat ik ook niet helemaal grip op kan krijgen is dat de gedeputeerde geeft aan dat de Pivot Park-investering driedubbel is terugverdiend. We hebben driekwart jaar geleden besloten over extra geld naar Pivot Park en nou is dat al terugverdiend. Dat vind ik heel bijzonder. Ik bedoel, waarom zouden we dan nogmaals moeten investeren als het nou al helemaal is terugverdiend? Dus waarom zouden we via die actielijn 3 dan alsnog extra geld gaan investeren?

We gaan 150 miljoen ..., wordt er gegeneerd of extra geïnvesteerd vanuit buiten. Er zit alleen geen onderbouwing in. Die 1,5 miljoen euro, we hebben navraag gedaan in de technische vragen van hoe is die dan opgebouwd. Dat is er niet.

De gedeputeerde geeft aan: 40% revolverendheid is een eis. Maar in de technische vragen staat: ja, het is maar een ambitie; 30% moeten we ook nog maar even kijken. Dus dat gegoochel met cijfers, ik verwacht dat als we cijfers presenteren in een stuk, dat er ook een stukje onderbouwing zit. In het hele stuk staat veel over we verwachten dit qua arbeidsplaatsen. Waar zijn die überhaupt op gebaseerd? De cijfers kunt u al niet onderbouwen.

Overigens, wat ik wel heel fijn vond, is dat er vanuit de Staten heel erg gewoon een draagvlak is om iets te gaan doen met de dierproeven of in ieder geval te kijken van hoe kunnen we dat in Brabant verminderen en gewoon ook afbouwen, zoals ook de doelstelling is van de rijksoverheid. Waar ik dan nog wel naar op zoek ben is of de gedeputeerde een toezegging kan doen dat in ieder geval de Staten expliciet toestemming wordt gevraagd als wij op een of andere manier bijdragen of een financiering gaan doen aan bedrijven waarbij dierproeven dus een wezenlijk onderdeel is. Dus als ons Brabants geld daaraan besteed wordt, of dat dan expliciet aan de Staten voorgelegd kan worden. Dus tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Willems voor haar bijdrage. Mevrouw Dingemans, tweede termijn? Geen behoefte daaraan. De heer De Kort? Ook niet. Mevrouw Roijackers? Aan haar het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel. In de beantwoording aan de Staten is ingegaan op de kpi's, die aangescherpt gaan worden over het maatschappelijk rendement. En daar waren we inderdaad naar op zoek. En wij zijn vanuit GroenLinks blij om dit te horen. Wij kijken uit naar die kpi's, zoals wij ook gaan uitkijken naar de bijeenkomst die we nog gaan hebben over het onderwerp dierproeven. We zijn inderdaad mee zoekend geweest met volgens mij vier verschillende fracties naar hoe we dit zullen gaan brengen in relatie tot deze begrotingswijziging, omdat er toch wel degelijk zorg is, overigens die is gebaseerd op wat het bedrijfsleven in Brabant ook al eerder heeft laten zien. En we weten dat motie 2 is ontraden. Wij vragen aan de indieners of het voor hen bespreekbaar is, want we gaan er als Staten ook nog denk ik over stemmen, of ze misschien het college willen oproepen om uit te sluiten dat de middelen zullen vloeien naar organisaties die niet willen toewerken naar het uifaseren van dierproeven. Want ik denk dat we daar net onder andere met de heer De Kort en de gedeputeerde een uitwisseling over hebben gehad, dat dat een punt aan de horizon is dat misschien wel haalbaar is. Dus dat is wat ik misschien wil vragen aan de PVV en de Partij voor de Dieren. Dat is een motie die GroenLinks wel zou kunnen steunen.

Fijn dat de gedeputeerde wil meedenken over het element van betaalbaarheid, ook binnen dit programma waar nu een begrotingswijziging voorligt en dat onze motie, die oproept naar betaalbare zorginnovaties te gaan, geen bezwaar heeft gekregen. Het is niet voor niks. Bijvoorbeeld als het gaat over langer thuis wonen. Er zijn steeds meer kwetsbare senioren thuis. En daar moet soms thuiszorg heen, daar moeten soms wijkverpleegkundigen heen. En er zijn fantastische innovaties die helpen om op een veilige manier de zorgmedewerkers naar binnen te krijgen als iemand te bed ligt. In de praktijk, ook in Brabant, is het zo dat die veiligste mogelijke manier vaak niet wordt ingezet. Helaas vanwege de kosten. En dat er voor een

onveilige manier wordt gekozen, bijvoorbeeld sleutelkluisjes. En wij willen proberen dat als er met overheidsgeld in innovatie op het gebied van zorg wordt geïnvesteerd, dat we gaan naar de combinatie van haalbaarheid, in haalbaarheidsonderzoeken, en betaalbaarheid. Dus dank voor het geen bezwaar bij deze motie. En ook fijn om te weten dat deze innovaties zullen gaan over de humane gezondheid. En dat daarmee de diergezondheid wordt uitgezonderd. Bedankt.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Roijackers. De 50PLUS-fractie? Nee, in deze fase niet. Mevrouw Surminski, Partij voor de Dieren dan. Uw tweede termijn. U heeft het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Terugkomend op de dierproeven. Ik geef toe, er zijn bepaalde ontwikkelingen waarbij dierproeven op dit moment verplicht zijn. Dat berust vaak op EU-regelgeving. Maar ook staat er bij, en dat is ook landelijke regelgeving, dat dierproeven uitsluitend zijn toegestaan als er geen andere mogelijkheid is. Het is niet zo dat je dierproeven in het wilde weg zomaar kunt toepassen. Dus daar moet al een bepaalde noodzaak voor aanwezig zijn. Los daarvan kan de provincie natuurlijk aan subsidieregelingen iedere voorwaarde koppelen die ze zelf wil. En dat blijkt ook uit de beantwoording van de technische vragen. Juridisch is het mogelijk dat wij die voorwaarden aan onze subsidie koppelen. Dus u kunt wel degelijk als u wilt daar bepaalde voorwaarden bij zetten. Je hoeft activiteiten die met dierproeven gepaard gaan niet per se te ondersteunen. Zou u willen toezeggen dat u naast dit programma dan eventueel bereid bent om extra inzet te leveren? Eventueel een apart programma of een aparte subsidie of financiering te ontwikkelen voor het ontwikkelen van alternatieven voor dierproeven?

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar bijdrage. Ik kijk nog even naar de fractie van de ChristenUnie-SGP. Lokaal Brabant? Nee. Dan wil ik de gedeputeerde vragen zijn tweede termijn nu in te zetten en de nog voorliggende punten te behandelen. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank u wel. Eerst de vragen van de heer Burger Dirven. Ik herhaal dat al deze plannen gaan over het MKB. Punt. Maar soms, als je bijvoorbeeld iets wilt gaan doen met MRI CT-scanapparatuur, dan weet je dat er twee spelers in de wereld zijn die eigenlijk de markt in de wereld hebben verdeeld. En als je die nodig hebt om jonge MKB'ers, om starters daar nieuwe ontwikkelingen te laten doen, dan zullen ze moeten gaan samenwerken met die grote bedrijven, die het overigens fantastisch doen.

Shared facilities staan open, maar dat ziet u ook op Pivot Park, juist voor starters en MKB-bedrijven. De eenmaligheid heb ik gezegd. Voor deze periode voldoende. Ik ga niet over mijn graf heen regeren. U ziet wel met elkaar wat u vastlegt in het coalitieakkoord en wat u in de volgende Staten ervan vindt.

Mevrouw Willems. Dit programma gaat niet over handelsmissies. Het Pivot Park, even heel staccato uitleggend, zodat ik niet dadelijk het verwijt krijg dat ik buiten de behandeling van deze agenda ga. U heeft mogelijk gemaakt dat we een doorstart hebben gemaakt naar een grote campus toen MSD en Organon dreigden te verdwijnen. Dat heeft, zoals mevrouw Dingemans zegt, heel veel MKB-bedrijfjes opgeleverd en daarnaast heel veel werkgelegenheid. U heeft toen ook op twee manieren mogelijk gemaakt om jonge starters te laten ontstaan: via een klein lifesciencepunt en via geld dat we gezamenlijk hebben met EZK via de BOM. Dat heeft een paar prachtige resultaten opgeleverd met mooie bedrijven, die verkocht zijn. Enkele daarvan groeien nog steeds door in Oss. En die hebben bijna het drievoudige opgeleverd van wat u op dat moment erin geïnvesteerd had in Oss. Vervolgens heeft u besloten om de campus qua stenen en qua ontwikkeling verder door te ontwikkelen. En we vragen u nu wat geld om A, onderzoekprogramma's op te kunnen zetten en daardoor bedrijven te verlokken om naar Oss te komen, onderzoekprogramma's op te zetten zodat bedrijven die er zitten sneller kunnen groeien en om het

interessanter te maken voor wetenschappers die kunnen kiezen uit heel veel locaties om naar Oss te komen. Dat is het, niet meer en niet minder.

Ten aanzien van de revolverendheid heb ik u denk ik ook geantwoord. We gaan hard onderhandelen en u mag van ons verwachten dat we dat stevig zullen doen. Ik heb gezegd dat de ondergrens bij die 30% zal liggen. Bij sommige gevallen zullen we hoger uitkomen, maar we zullen onze huid zo duur mogelijk verkopen.

Ik ontraad echt om bij ieder consortium waar mogelijk dieproeven aan de orde zijn en die voldoen aan nationale, Europese en mondiale wetgeving eerst het verzoek voor te leggen aan uw Staten. A, dat werkt zo niet. B, ik denk dat mevrouw Surminski dat uitstekend uitgelegd heeft. Natuurlijk is de intentie, vooral van deze provincie, om op zoek te gaan naar alternatieven. Als je innovatiekracht hebt in de regio, dan mag je ook verwachten dat je met moderne hightechapparatuur steeds meer dingen kunt ontwikkelen die in de plaats komen van dieproeven. Maar juist die discussie wil ik met u eind september voeren als we echt expertises en wetenschappers hier in huis hebben die erover kunnen praten. En ik vind het eigenlijk te makkelijk door de bocht om daar nu al heel harde uitspraken over te doen, terwijl we met elkaar nog met die experts om de tafel moeten gaan zitten om daarover van gedachten te wisselen. Dus dat wordt echt ontraden.

Ja natuurlijk. We zullen proberen met zoveel mogelijk partijen dit onderwerp aan de orde te stellen. En daar waar ze echt voorloper zijn op het gebied van reduceren van dieproeven doen. Maar ik heb u daarstraks al verteld, ik kan de namen niet noemen, er zijn soms heel grote fondsen bij betrokken die tientallen miljoenen gaan stoppen in nieuwe ontwikkelingen. En die kan ik met een zaaigeldje van 200.000 euro echt niet verplichten om dat niet meer te doen, anders krijg je het niet. Dan zeggen ze 'Meneer Pauli, dank u wel. Maar buiten Brabant kunnen we nog wat gaan doen in Leiden en Vlaams-Brabant' Ik tref heel veel MKB-ondernemers, heel veel start-ups en heel veel medewerkers, dat wij aanzienlijk verder gaan dan de Europese, mondiale en nationale regelgeving, die we nogmaals zeer proactief zullen volgen waar het gaat om nieuwe innovaties toe te passen.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dus dat kan ik u niet toezeggen. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan is hiermee de beraadslaging over dit voorliggende voorstel gesloten. Ik schors de vergadering voor een halve minuut om mijn vicevoorzitter te vragen om de vergadering verder voor te zitten.

Schorsing

(Het voorzitterschap wordt overgedragen aan de heer Van Gruijthuijsen.)

39/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282, te Gilze-Rijen

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dank u wel. Dan gaan wij door met het volgende Statenvoorstel. Dat is Statenvoorstel 39/18, Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282 te Gilze-Rijen. Het woord is aan de fractie van 50PLUS, de heer Oosterveer. Aan u het woord. Nee? U ziet af. Dan is de fractie van de Partij voor de Dieren aan de beurt, mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik zie af van inbreng.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U ziet ook af. En dan resteert inderdaad nul spreekminuten. En de helft daarvan is voor GS. Ja. Dan rest mij niets anders dan inderdaad de beraadslaging over dit Statenvoorstel te sluiten.

41/18 Besluit 'PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen coördinatie­regeling Wet ruimtelijke ordening

De **plaatsvervangend voorzitter**: En gaan we met dezelfde snelheid door naar het volgende Statenvoorstel. Het Statenvoorstel Besluit PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen van de coördinatie­regeling Wet ruimtelijke ordening. De fractie van de PVV is als eerste aan het woord. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Voorzitter. Bizar Brussels beleid, het Europese Natura2000-netwerk, is wat met het project Westelijke Langstraat gerealiseerd moet worden. Agrarische percelen moeten hierbij worden ingericht als nieuwe nepnatuur. Die nieuwe nepnatuur bestaat weer uit "ecologisch waardevolle habitats" welke weer gevoelig zijn voor stikstofdepositie en daarmee een extra belemmering vormen voor agrarische, infrastructurele en economische ontwikkelingen. Tegelijkertijd zijn voor die ontwikkelingen ook weer de PAS-herstelmaatregelen (Programmatisch Aanpak Stikstof, voor de luisteraars thuis) nodig die met dit project worden uitgevoerd. Agrarische percelen moeten worden opgeofferd om weer PAS-ontwikkelruimte mogelijk te maken voor onder andere agrarische ondernemers. Maakbaarheidswaanzin van de tekentafelecolo­gisten ten top, waarbij agrarisch areaal gekannibaliseerd moet worden.

De PVV is zeker géén voorstander van dit beleid, integendeel. Vanuit de PAS-systematiek is het echter voor vergunningen voor economische activiteiten noodzakelijk om voor 2021 alle PAS-herstelmaatregelen te realiseren. Wij willen voorkomen dat agrarische ondernemers, infrastructuur en economie in de knel komen door een gebrek aan PAS-ontwikkelruimte. Om procedures niet onnodig lang te laten duren hebben we daarom geen bezwaar tegen het toepassen van de coördinatie­regeling die nu voorligt, mits er goede proactieve communicatie plaatsvindt met de belanghebbenden, wat volgens het voorstel ook het geval zou moeten zijn.

Dus ondanks dat we een andere opvatting hebben over de achtergrond van het project, willen we ook niet onnodig lange bureaucratische procedures en daarom zullen we ook niet tegen dit proces­voorstel stemmen. Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Van Hattem. Dan is de volgende spreker de fractie van GroenLinks, de heer Smeets. Aan u het woord.

De heer **Smeets** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Collega's. Zijn wij democraten of technocraten? Coördinatie­regeling Westelijke Langstraat voor de PAS, wat betekent dat voor onze democratie? Kiezen wij voor efficiency of kiezen wij voor goede inspraakmogelijkheden voor de Brabanders? Ik heb gekeken naar het adviesrapport van Witteveen en Bos. Daar worden een aantal nadelen genoemd van deze coördinatie­regeling. Voor de belanghebbenden heeft de coördinatie­regeling een mogelijk nadeel, omdat zij voortaan, als de definitieve besluiten worden genomen maar één mogelijkheid hebben om te reageren op het PIP alsook op de hoofdvergunningen. Indien een belanghebbende geen zienswijze indient heeft deze ook geen mogelijkheid meer om in beroep te gaan. Juist de communicatie over de planning en insprek­mogelijkheden is daarom essentieel.

Een tweede nadeel wordt genoemd. Vergunningen die onder de coördinatieregeling vallen moeten de uitgebreide voorbereidingsprocedure van de provincie doorlopen en dan kan de provincie het risico lopen bij bezwaar en hoger beroep dat de procedure nog veel langer duurt.

Derde nadeel. Alle gegevens over aan te vragen vergunningen moeten gelijktijdig en vaak in een vroeg stadium beschikbaar zijn en als een onderzoek vertraagd is, kan dat gevolgen hebben ook voor de doorlooptijd, en dus ook efficiency en voor het bereiken van de resultaten.

Wat is dan het voordeel van de provincie? Het voordeel is dan een voorondersteld voordeel: tijdwinst, efficiencyvoorstellen en een betere control, zo staat er in het rapport, ten aanzien van de planning van dit project.

Ik heb drie korte vragen voor de gedeputeerde. Kan de gedeputeerde toelichten waarom er gekozen is voor deze coördinatiewet, waarom is geen risicoparagraaf uitgewerkt? Als je kijkt naar de rapportages en de opmerkingen, ook van het adviesbureau, zou je verwachten dat er iets aan risicomanagement in dit voorstel zou zitten. En wat betekent dit voor de inspraakmogelijkheden voor de belanghebbenden? Hoeveel inspraakmomenten worden er dan minder mogelijk voor de belanghebbenden? Dank u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, meneer Smeets, voor uw inbreng in eerste termijn. Dan is de volgende spreker de heer Oosterveer. Aan u het woord.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Die zegt: pas.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel voor uw bijdrage, de heer Oosterveer. De volgende op de lijst is mevrouw Surminski van de Partij voor de Dieren. Aan u het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Wij sluiten volmondig aan bij de inbreng van GroenLinks en ik zie af van verdere spreektijd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De volgende spreker is de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil. U ziet af. Dan is zover de eerste termijn van de kant van uw Staten. Dan kijk ik even naar gedeputeerde Van Merrienboer. Ja, die kan meteen door. De heer Van Merrienboer, aan u het woord namens het college.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter. Twee opmerkingen. Een, dank in de richting van de heer Van Hattem voor een constructieve opstelling richting dit procesvoorstel. Want ik denk dat u het uitstekend typeert en ongetwijfeld zullen wij bij de inhoudelijke behandeling van het PIP een wat ander geluid van u horen.

In de richting van GroenLinks, ja dat is die mooie tegenstelling tussen efficiency en goede inspraak die u suggereert, waarin naar mijn echte overtuiging een valse tegenstelling zit. Omdat ik ervan overtuigd ben dat de coördinatieregeling niet alleen maar bijdraagt aan efficiency en korte doorlooptijden. Natuurlijk, dat is een voordeel. Maar ik ben ervan overtuigd, en dan praat ik namens het hele college, dat eigenlijk ook de kwaliteit van de inspraak ermee gediend is dat de inspraak zoveel mogelijk gebundeld plaatsvindt, zodat ook in de reactie op de inspraak en op de zienswijzen veel beter inzicht ontstaat en de integrale afweging die dan aan de orde is.

Uw vraag hoeveel inspraakmomenten worden er dan aan belanghebbenden ontzegd, is lastig te beantwoorden, omdat dat afhangt van of je belanghebbend bent. Stel dat je op alle punten belanghebbend bent, wat puur theoretisch is, ja, dan kun je bij elke vergunning aan de bak. En nogmaals, dan is de vraag of de kwaliteit van de inspraak voor degene die maar op één belang inspraak levert, daarmee is gediend.

De risicoparagraaf ziet toe op het feit ... En dat hebben we bijvoorbeeld bij andere coördinatieregelingen wel toegepast door een PIP bijvoorbeeld te splitsen. Oost-west hè, de Oostelijke Langstraat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, ik moet toch even terugdenken aan het Wilhelminakanaal, de sluis, een tijdje geleden. Eén belanghebbende, een hydrobioloog als ik me goed herinner, komt toch met berekeningen, één belanghebbende, waardoor in feite zeg maar het hele project nog eens een keer opnieuw bekeken moet worden. Dus waar het ons om gaat is de kwaliteit van de inspraak, maar ook de inspraakmomenten. En op dit moment kunt u niet aangeven hoeveel inspraakmomenten verloren gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Smeets** (GL): Kan de gedeputeerde inzicht geven in de inspraakmomenten die nu verloren gaan doordat we de coördinatieregeling gaan toepassen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Meneer Smeets. Ik geef daar net antwoord op. Dus in theorie kun je op elke vergunning inspraak geven op het moment dat je ook daar belanghebbende bent. U telt maar gewoon het aantal vergunningen. Maar uw punt van de ingenieur richting het Wilhelminakanaal heeft werkelijk niet te maken met de vraag of je een coördinatieregeling wel of niet toepast. Wel is aan de orde, dat hebben we ook eerder gedaan, dat op het moment dat je een coördinatieregeling toepast, en dat ziet u ook in dat rapport van Witteveen en Bos, dat had u ook zelf kunnen bedenken, is dat je op het punt van de communicatie, waar meneer Van Hattem terecht aandacht voor vraagt, als overheid echt aan de bak moet. Want alle informatie komt in één keer op tafel en belanghebbenden moeten op dat moment die afweging kunnen maken. Nou, dat kun je ondersteunen door op het moment dat rapporten klaar zijn die toe te zenden, zodat mensen zich kunnen voorbereiden, goede informatiebijeenkomsten houden en uiteindelijk, meneer Smeets, draagt dat volgens mij bij aan oprecht een betere inspraak en niet alleen efficiency. En als u de kwaliteit van de inspraak relateert aan het aantal momenten dat je iets mag zeggen, dat vind ik geen definitie van een kwalitatief goede inspraak, dan praat je puur over de kwantiteit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dank u wel, meneer Van Merrienboer. Dat was de eerste termijn. Dan kunnen we nu over naar de tweede termijn. De fractie van de PVV, behoefte aan de tweede termijn? Nee. De fractie van GroenLinks, behoefte aan een tweede termijn, meneer Smeets? Nee. Ziet af van spreektijd. 50PLUS ook verder. Partij voor de Dieren? Geen spreektijd meer. Dan komen wij tot een einde van de beraadslagingen van dit Statenvoorstel. En dan kunnen wij als de wiedeweerga overgaan tot stemming.

Stemming

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voorzitter. Punt van orde. Kunt u even schorsen voor twee minuten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Twee minuten?

De heer **Burger Dirven** (VVD): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De vergadering is geschorst voor twee minuten.

Schorsing

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan zou ik graag de vergadering willen hervatten. Als iedereen zijn of haar plaats opzoekt. Dan gaan wij over ... Ja, de heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter. Ik zou graag willen melden dat ik me met betrekking tot agendapunt 38/18, life sciences & health, wil onthouden van stemming op grond van artikel 28 van de Provinciewet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dank u wel. Dat staat genoteerd. Dan gaan we nu over tot de stemming.

46/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 24 mei 2018 tot en met 20 juni 2018

De **plaatsvervangend voorzitter**: En dan beginnen we met de stemming over Ontwerpbesluit 46/18, Lijst van ingekomen stukken periode 24 mei 2018 tot en met 20 juni 2018. Iemand behoefte aan stemming? Dan is die aangenomen.

43/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 18 mei 2018

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we naar het volgende onderwerp, Ontwerpbesluit 43/18, Notulen vergadering Provinciale Staten 18 mei 2018. Ja. Ook aangenomen bij acclamatie.

45/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 1 juni 2018

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ontwerpbesluit 45/18, Notulen vergadering Provinciale Staten 1 juni 2018. Iemand daar behoefte aan stemming? Nee. Aangenomen.

47/18 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 15 juni 2018

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ontwerpbesluit 47/18, Notulen vergadering Provinciale Staten 15 juni 2018. Iedereen akkoord? Ja, dan is ook dit voorstel aangenomen.

38/18 Begrotingswijziging 38/18 Uitvoeringsprogramma life sciences & health 2018-2022

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er wordt gestemd over de bespreekstukken. En wij starten daarmee met Ontwerpbesluit 38/18, Statenvoorstel 38/18, Uitvoeringsprogramma life sciences & health 2018-2022. Dan gaan we even kijken naar de fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van het CDA.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen. Dan gaan wij over naar motie 2, geen subsidie voor dierproeven. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen met stemverklaring. Wij sluiten ons aan bij de beantwoording van de technische vragen door GS over dit onderwerp.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het CDA.

De heer **De Heer** (CDA): Tegen met dezelfde motivatie als zojuist door de VVD gegeven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met stemverklaring. Een sympathieke motie, maar niet haalbaar. Onlangs heeft een meerderheid van de Tweede Kamer een motie van D66'er Tjeerd de Groot gesteund, waarin werd opgeroepen om de resultaten van alle dierproeven in Nederland openbaar te maken. Want negatieve uitkomsten komen nooit in de publiciteit. Door deze gegevens ook openbaar te maken zal het aantal dierproeven wel dalen. En zo komen we met minder dierenleed tot betere wetenschap.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Uit onze bijdrage is duidelijk gebleken dat wij de inhoud zeer sympathiek vinden en steunen, maar deze uitvoering helaas net te zwart-wit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De fractie van GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met stemverklaring. Wij zijn als GroenLinks tegen dierproeven voor de ontwikkeling van middelen en behandelingen die niet levensbedreigend zijn. En dierproeven willen we daarom zoveel mogelijk uifaseren. Maar deze motie is helaas onuitvoerbaar en daarom kunnen we hem niet steunen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen met dezelfde verklaring als de Partij van de Arbeid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor met stemverklaring. Willen is kunnen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. Motie 3 is ingetrokken. Dan gaan we over naar motie 4. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is aangenomen.

39/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282, te Gilze-Rijen

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan wij over naar het volgende voorstel. Ontwerpbesluit 39/18 ligt voor, Onteigening ten behoeve van de realisatie van het bestemmingsplan N282, te Gilze-Rijen. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor

.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen.

41/18 Besluit 'PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen coördinatie­regeling Wet ruimtelijke ordening

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we over naar het volgende voorstel, Ontwerpbesluit 41/18, Besluit PAS Westelijke Langstraat, Waalwijk – toepassen coördinatie­regeling Wet ruimtelijke ordening. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen.

Sluiting

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan wij naar het volgende agendapunt en dat is de sluiting. Op naar de borrel. Dan wil ik voor het sluiten van de vergadering nogmaals uw aandacht vragen voor de Dag van de Democratie op zaterdag 15 september a.s. U heeft daar allemaal voor op uw plaats een mooie infographic gevonden. Als u daarbij wilt helpen, lever dan dat briefje in bij de griffietafel. Ik dank eenieder voor zijn of haar inbreng. De eerstvolgende Statendag vindt plaats op 14 september en ik verzoek u, zoals aan het einde van elke Statenvergadering, uw sprekerspasje te deponeren in de opvangbus bij de bodetafel. En ik nodig u graag uit voor een drankje bij de Statenlounge en ik wens u allemaal een fijn weekend. En ik sluit de vergadering.

De plaatsvervangend voorzitter sluit om 16.13 uur de vergadering.